ՆՈՒՄԷՐՈ 1724 — 1883 ՄԱՅԻՍ 13 ՇԱԲԱԹ — ԱԼԹԷՆԱՐ ՍԷՆԷ

ԹԷՐՃԷՄԱՆԸ ԷՖԷՐԷՍ

ՄԷՎԱՏՍԸ ԲՈԼԻՍԻԳԻՅԷ ԻԼՄԻՅԷ ՎԷ ՄԻԼԼԻՅԷ

ՎԷ ՍԱԻՐԷՅԻ ՀԱՄԻ ԵՒՎՄԻ ԿԱԶԷԹԱ ՏԸՐ

ԱՊՕՆԷ ԳԻՆԱԹԱԼԱՐԸ

Մէջիտիկէ 20 դրաչման

ՍԹԱՄՊՈԼ ԻԶԻՒՆ

Պիր սէնէլիք	180 դրշ.
Ալթը այլըգ	90 »
Իւչ այլըգ	50 »

ՎԻԼԱՅԱԹ ԻԶԻՒՆ

Բօսթա իւէ իրսալ օլունաճակլար իշիւն

Պիր սէնէլիք	220 դրշ.
Ալթը այլըգ	110 »

30 ԲԱՐԱ

ԻԼԱՆԱԹ ԳԻՆԱԹԱԼԱՐԸ

Պէհէր սաթրը իշիւն

1 վէ 2 վէ 3 հինգի սահիֆէյէ	3 դրշ.
Գիւնէիւ սահիֆէյէ	2 »

ԻԼԻԹԱՐ. Պանգա, Շիրքէթ վէ բամուրը սարրափիյէյէ այիա իրանաթ.

2 վէ 3 հիւնէիւ սահիֆէյէրէ	6 դրշ.
Գիւնէիւ սահիֆէյէ	4 »

Զիյատէ միւատէթ իշիւն իլանաթա այրը բաղարլըգ օլուր։

Մէվտատ նաֆիսյա տայիր պէնալէր մէհմանէն գապուլ օլունաճագ վէ տէրճ օլունմայան էվրագ իատէ օլունմայաճագ տըր։

30 ԲԱՐԱ

Խարբէխանէսի, հէյէթը թահրիրկէսի վէ մաթպասը, Սթամպօլտա Պապը Ալի ճատէսինտէ նումէրո 20 խանէյէ տիր։ — Կազէթանին ումուրը իտարէ վէ թահրիրկէսինէ այիա քեֆիֆէի մէվտատ հագդընտա Միւսիրի կազէթա Տիկրան Ճիվէլէկեանա միւրաճաաթ օլունաճակլը կիւի, քեֆիֆէի մէքեթիկին տախի անրն նամընա կէօնտէրիլմէսի իգթիզա իտեր։

ԿԻՒՆԼԻՒՐ ՀԱՎԱՏԻՍ

Պապը Ալիտէ միւթէչէքքիլ իալահաթ գօմիսիօնը այիսինին լայէհաը հագդընտա անգարիպ իրատէի Շահանէ չերէֆտուտուր իտէրէք, ● զէման լայէհի մէղքիւրէ նէյը ու իլան օլունաճագմըշ։

Ռիվայէթէ կէօրէ, գօմիսիօնը միւշարէլէյհ՝ իշպու լայէհասընտա, Տէրսաատէթ գօնֆէրանսընին սէքիգնճի իճթիմաընտա վուգուա կէլէն թէքլիֆթը միւմքին մէրթէպէ նազարը տրգդաթա այմիշ օլուպ, մայիմ օլտուղու վէճճէլէ թէքլիֆթը մէղքիւրէ՝ պիր տէրճէյէ գատար վիլայաթը ատմը մերքէզիյէթ (ապակէդրոնացում) ուսուլինտէ իտարէ օլունմասընա, վէ պու վիլայէթլէրին սանճագ վէ նահիյէլէրէ թագսիմիյլէ, վալիլէրին թէքլիֆի իզէրինէ սանճագ մութասարրֆլարընը պիր տէյնաֆի մահպալիյէյէ միւթէալիգ պիճիւմէ մէսսալի թէսվիրէյէ սէլահիյէթի ալան մէմուրին թային իտրէմսինէ վէ վէրկի վէ ատալիյէ ուսուլլէրինին իսլահ ու թէնֆիգ օլունմասընա, վէ վասաթի վարտաթ իւզէրինէ վիլայաթ պիւտժէսինին թայինէյէ պունուն պիր պէօյիւք գըսմը ումուրը նաֆիա վէ զրաաթ վէ սաիրէյէ թախսիս իտրէմսինէ տաիր տիր։

Էկեր Էրզրում-ուլաբը ալտըղը մալիսմաթ սահիհ իսէ, գօմիսիօնը միւշարէլէյհ՝ քէմալը էհմէյաթ ու տիրայէթինտէն նաշի, պիր մուայէն վագթ իշիւն վալիլեր նասպը ֆիքրինի թէրվիճ իթմէմիշ տիր։ Ու թէտպիրին վիլայաթը միւմթազէտէ պիւէ բէք չօգ միհիմ ճիհէթլէրճէ մահզուրը պուլունտըղընտան, իսլահաթ գօմիսիօնը՝ ատի վիլայաթտա պէօյլէ պիր թէտպիր իթթիխազընտան սարֆը նազար իթմէյի մինասիպ կէօրմիւշ, վէ պունա մուգապիլ վիլայաթտա հէր սընդիք մէմուրիյինին պիր սէպէպը ճիտտի օլմագսըզին վէ եախսա մուհաքէմէ իտիլմէսքէզին ազ վէ թէպտիլ օլունմասրը թէհլիքէսինէ։ Դարէզը լայէհի մէղքիւրէտէ պիր գասապանին բուսումաթ միտիրինտէն պաչգա պիր մէմուր եօգ իմիշ։

Իչպու իսլահաթ հագդընտա իրատէի Շահանէ սուտուր իտինճէ, Պապը Ալի՝ իճրասընա հազը վէ միւհէյյէա օլուպ, զաթէն էբէյլճէ վագթտան պէրու վիլայաթ վալիլէրի իլէ տէ պու պապտէ իճրան մուխապէրէ իթմէքտէ տիր։ Ու իսլահաթըն իճրասընա մուվաֆֆագ օլմագ իչիւն էն թէճրիւպէյի մէմուրին ինթիխապ օլունաճաղը կիւի, վիլայաթա պիր խայլի տէ խրսթիյան մէմուրին իրսալ իտիլէճէկինի Սոմպուլ եազըյը։

—

Այտընը վալիսի Ալի բաշանըն սէպէպը ազլի հագդընտա էնվալ շայիալէր տէվերան իթմէքտէ օլտուղունտան, պու կիւնքի վէնին պէհեանընա կէօրէ հագիգաթը հալ ալթիտէքինտէն իպարէթ իմիշ։

Շեօյլէ քի, պիր գաչ կիւն ադտէմ իպմիրէ եագըն Մուղլա ճիվարընտա 25 գատար զէյպէք՝ 20 գատար եշխասը թութուպ տաղա աշրմիշյար, վէ պունար միեանընտա Ֆրանսա թէպասընտան պիր թիւճճար իլէ Ռում միւթէպէրանընտան պիր քիմէսնէյի սալը վէրիպ, տիկէրլէրինի ալըգօյմուշյար տըր։ Ու էշխասը մէվգուֆէ քէօյլիւլէրտէն իպարէթ օլուպ, իյէրինտէ պիր գասապանին բուսումաթ միտիրինտէն պաչգա պիր մէմուր եօգ իմիշ։

Իյթէ էօյլէ պիր մուհիմմ վէվէսաիթը ինղիլաթէյէսի մունթազամ միլայէթտէ պու կիւնի հալաթը զուհուր իթմէսի վալիներն էսէրը թէքեասիլի օլորղընտան, միւշարէլէյհին սպլի լազըմ կէլմիշ տիր։

Պիր սիվայէթտէ տէ իդմիր հապսխանէսինտէ մահպուս օլան հայտուտարար ախիրէն գաչմաղա մուվաֆֆագ օլուպ, Ալի բաշա իսէ մէրգուման ֆիրարիյէրի թութմաղա թէտապիրը սերիա իթթիխազ իթմէմիշ վէ կարտիանլարը թէէտիպ էյլէմէմիշ վէ ուզուն ուզատիյէ պու իշ իչիւն Տէրսաատէթլէ մուխապէրէյէ պաչլամըպ հայտուտարրն տաղարա սըղընմալարընա վէ եօլտա օն պէշ գատար միւթէպէրանը թութուպ տաղա կէօթիւրէրէք թախլիս իչիւն քիւրիյէթի ագչէ իսթէմէլէրինէ մէյտան վէրմիշ տիր։

Իչիսիտիկինէ կէօրէ, չօգտան պէրու իմիրտէն Մապէյնը Հիւմայուն սրբքիթապէթինէ արզուհալար վիւրուտ իտէրէք, օրատա թահամմիւլ օլունմազ տէրճէճէտ միխթէպ օլուշ օլան ասպիշը ումումինին իատէ վէ թէէսիսի իչիւն թէտապիրը ճիտտիյէ իթթիխազ օլունմասը իսթիտա, վէ վալի Ալի բաշանըն հայտուտարը թէվգիֆ իթմէք իչիւն իպրազը թէէսիր ու մէթանէթ իթմէտիկի արզ օլունմուշ տըր։

Ալի բաշա խուսուսի պիր մահքէմէտ մուհաքէմէ օլունաճագ օլտուղը կիպի, իյֆամ վազիֆէտէ կէօսթէրտիկի թէքեասիլ վէ ըէխավէթին էսպապընը թէֆթիշ իթմէք իչիւն տէ իճրաի թահգիգաթ օլունմաղա պաչլամիշտընը։

Պունտան մատա թէէմին օլունտըղընա կէօրէ, վալի վէքաղէթի մէմուրիյէթէյլէ իզմիրէ կիտէն Էվկաֆ նազըրը բեամիլ բաշա հապրէթլէրի՝ թէքմիլ Այտընի վիլայէթինի իտարէյի էօրֆիյէ ալթընա ալմաղա վէ տաղտա թութուլսն հէր հայտուտը մուհաքէմէ վէ իտամ իթմէք իչիւն պիր տիվանը հարպ գուրմաղա վէ էլհասըլ մէմլէքէթի քեամիլէն հայտուտարտան թէմիզլէմէկէ էմրը գաթի ալմըշ տըր։

—

Բուսիա սէֆարէթի տախի բաթէնթա նիզամնամէսինէ տախը օլան Պապը Ալիինն նօթասընա ճէվապ վէրիպ, նիզամնամէի մէղքիրը էսասէն գապուլ իլէ պէրապէր, էվվէլա, Բուսիա թէպասը իլէ մէմուրիյնը հիւքիւմէթ պէյինտէ բասթէնթա բէսմինտէն տօլայը իսթիֆաֆ վուգուինտէ գօնսօլօսը միւտախէլէսի գապուլ օլունմասը, վէ սանիէն էսնաֆ ուսուլինին իլղասը իլէ Բուսիա թէպասընը իսթէտիքլէրի սէնասաթը իճրայա թէմամը իլէ մուխթար պուլունմալարը շարթլարընը տէրմէյան էյլէմիշ տիր։

—

Բուրէ Պ-ը- կազէթասընտա պէր վէճճը աթի օգունմըշ տըր։

«Օսմանլը Պանգասընին հիսսէլէրինին փիյաթը՝ Բարիզ Պօրսասընտա խայլը թէրագգը իթմիշ տիր։

«Թիւթիւն Բէժիսինին իրատէի Շահանէսի սուտուր իթմէսի՝ Օսմանլը Պանգասընճա պիր տէվրը ճէտիտ ատտ օլունապիլիր։ մէղքիւր բէժիտէն Օսմանլը Պանգասը խայլը միսսթէֆիտ օլաճագ տըր։ Էվվէլա, Բէժի գումանեասընտա Պանգա տախի հիսսէտտար տըր։ սանիէն, 150000 ատէտ թահվիլաթը միւմթազէ իթիպարը թէզայիւտ իտէճէք տիր։ Օսմանլը Պանգասը իշպու թահվիլաթը սաթմայըպ, պաչա պաչ օլորգլարը հալտէ սաթմայա գարար վերէճէք տիր։»

—

Էվվէլքի կիւն իճթիմա իտէն մէճլիսը վիւքէյա՝ կէօմրիւք թարիֆալարընը միւտտէթի խիթամ պուլմուշ օլան մէմալիքը էճնէսպիյէտէն կէլմէ էմմաանընն ֆիյաթը մուխամմէնէսի իւզէրինէ էլան եիւզտէ 8 կէօմրիւք բուսումը ալընմասը ալէյհինտէ միւխթէլիֆ սէֆարէթլէրին իթթիֆաքլէրի բրօթէսթօլար հագդընտա իճրաաի միւզաքէրէ իթմիշ իսէտտէ, նէթիյճէի միւզաքէրաթտան մանլիսմաթ ալընամամըշ տըր։

ԶԻՀԻՐԼԻ ՇԻՇԷ

Տիւնքի Ֆ-ը ֆ- Պ-ֆ-ը՝ շու Անթի բարաղընա կիտէն զէհիրլի շիշէ հագդընտա կէշէն կիւն կաղէթամըզտա միւնտէրիճ «Գ-ը-ռ-ռանը էշ-ռ-ռ- ը-ռ-ռ-ը» իմզալը վարադանը մէղինտէ պիր ֆգրա եազարգտան սօնրա, աթիտէքի միւթալէատա պուլունմըշ տըր։

«Եազդ. քի, օ.ա.քսի բաքէթ (1) միւճիդէ նէվինտէն պիր թարղտա օրթատան նապէտիտ օլմուշ վէ հիշ պիր էսէր պրագմամըշ տըր։ Շիւպհէ եօգ տըր քի, էճզաճը-նըն նէ պիր հօգդապազդ իճրա իթմէքտէ վէ նէ տէ մէղքիւր բաքէթի սահիհէն աթմըշ իսէ ամարղընը ինքեար էյլէմէքտէ հիչ պիր մէնֆաաթը եօգ տըր։ Տիկէր թարաֆտան (շու Անթի) բարաղն պու իշտէ կէօսթէրտիկի ինանըրմազ ֆիւթուրպզուզդն սէպէպի նէ օլտըղընը տա անալամայօրդ։ Մատամ քի պէդիւք պիր էհտմիյէթ վերիյօր, զանընմըզա կէօրէ շիւպհէլի բաքէթի էճզալանանէլէրտէ կէզտիրճէճ յինէ տօղրուճա զապրթայա կէօթիւրմէլի իտի։ Հիւքիւմէթ իյճապընը իճրա իտէպիլիր իտի։»

Պու ֆգրատան սօնրա Ֆ-ը՝ մէղքիւր շիշէնին օրթատան դայպ օլմասը յլա շու եարմա (սօա տիզան) սուի գաստ մատտէսինին նէտէն իպարէթ օլտըղընը Պէյօղլու մահքէմէսինին մէյտանա չըգարամայաճաղը հագդընտա գօրգու պէյան իթմէքտէ տիր։

Թէրճիմանը Էֆէնտի

Բէֆիգիմիզ Ֆ-ը ռ- Պ-ֆ-ը տա հագդգաթէն ը-ռ-ճիլէ+ իտիյօր։ Մէղքիւր կազէթանին պալատէքի ֆգրասընտան էօյլէ անլաշըլըյօր քի, կէօյա պու մէսէլէյի շու Անթի բարաղը քէնտիսի ույտուրուպ օրթայա եուվարլամըշ։ Նէ ը-ռ-ճիլէ+։ Հալ պու քի պէղ բէֆիգիմիզ իսթար իտէրիզ քի պէքլէսին։ Գ-ռ-ռանը էշ-ռ-ռ-, սօնրա ը-ռ-ճ-ը ը-ռ-ռ-։

(1) Եանի մալիմ օլան զէհիրլի չիշէ։ Թ. Է.

ՏԱԽԻԼԻՅԼ

Տիւն Ինկիլթէրրա գրայիցասընը եէմմը վէլատէթինէ միսատրֆ օլմաղլա, պիլճիմիզ պէյլիք սէֆիրնէլէրի իլէ Օսմանլը գարագ-գօլ սէֆիրնէսի վէ Ինկիլիզ թիճճար սէֆիրնէլէրի պայրագլարյա տօնանըլարագ, էօյլէ յին տախի թօրլար աթըլմըշ տըր։

—Ձէպէլը Լիպնան միւթէսարրիֆը վասա բաչա հարբէթլէրինէ թէպտիլէն պիրինճի բիւթպէ Մէճիտի նիշանը իհսան պոյրուլմըշ տըր։

—Տէրսաատէթտէ պուլունան վէգնէլէրին մուամէլաթը ումումիյէսինէ, վէ կիրիպ չըգաճագ բարալարը սարֆիյաթընա, վէ վէգնէտարլարը հալ օլմասը լազըմ կէլէն իգթիտարլարը իլէ վազիֆինէ, վէ Մալիյէ մէրքէզ վէգնէսինին տիկէր վէգնէկէր իլէ օլաճագ իրթիպաթընա տաիր տիվանը մուհասէպաթ թարաֆընտան պիր թալիմաթ գալէմմալընմագ իւզրէ իմիշ։

Բէզալիք պապը վէգնէլէրին եօլորվ սարֆիյաթը խապէր վէրնտուկնտէն, սուրէթը մախսուսէտէ թէքբար մուհասէպաթը Շուրաի Մալիյէճէ թէտգիգի իլէ նէթայճիճինին թաեւնի մուգարրեր իմիշ։

—Շէրէֆը Խ-ռէյ իլէ օլան տավասընը դագանարղընտա մաթլուպաթընը քէնտիսինտէն ալմասընա տաիր Օսմանլը Պանգասը՝

ԹԷԼԷԿՐԱՖ

Աժանս Հավաս գ-ռ-ֆ-ռ-ռ-ը Բ-ռ-ֆ-ռ-ռ-ռ

ՀԱՅ ԲՈՂՈՔԱԿԱՆ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՄԻՍԻՕՆԱՐՔ

Ահաւասիկ այս տարի ևս տեղի կունենայ Ամերիկեան Միսիոնարաց տարեկան ժողովն յԱմերիկեան խան։ Ինչպէս արդէն յայտնի է այս տարի արտաքոյ կարգի պիտի լինի Միսիոնարաց տարեկան ժողովն, ըստ որում Հայ-բողոքական հասարակութեան և Միսիոնարաց մէջ տեղի ունեցած դժտութեանց և դժուարութեանց խնդիրը արձագանք գտած է Ամերիկայի ժողովրդեան առջեւ։ և այս տարի Ամերիկայէն յատուկ յանձնաժողով մը ինչպէս նաեւ Պօրտ ընկերութեան արտաքին գործոց ընդհանուր տեսուչ Արժ. Տօքթէօր Փլարք կ. Պոլիս կ'գան Միսիոնարաց տարեկան ժողովին ներկայ գտնուելու, և Հայ-բողոքական հասարակութեան և Միսիոնարաց միջեւ եղած դժտութեանց և դժուարութեանց կէտերը քննելու և կարգադրելու համար։ Թէ արդեօք ի՞նչ պիտի լինի այս դարձուածոց հետեւանքը, յօդուտ Հայ-բողոքական հասարակութեան՞ պիտի լինին թէ ի վնաս նոցա, դժուար չէ այժմէն նշմարել խնդրոյ քաջ տեղեակ եղող անձի մը։ Բայց այս դարձուածոց հետեւանաց ինչ ըլլալիքը ըսելէ առաջ հարկ է գաղափար մը ունենալ Հայ-բողոքական հասարակութեան և Միսիոնարաց արդի կացութեան վրայ, նոյն ժամայն դիւրին կը լինի այժմէն դատել այս դարձուածոց ինչ ըլալիքը։

Կրնանք ըսել թէ Հայ-բողոքական հասարակութեան արդի վիճակը ամենէն թշուառը և խղճալին է բաղդատմամբ Թուրքիոյ միւս Քրիստոնեայ հասարակութեանց։ ասոնց եկեղեցիները և դպրոցները մեծաւ մասամբ Միսիոնարներէն կախում ունին, 45 տարիէ հետէ Միսիոնարաց ձեռքով իրենց մայրական եկեղեցիէն բաժնուած լինելով՝ նոցա հետ քաղաքական կամ կրօնական որ և է յարաբերութիւն չունին, այս ժողովուրդ 10—15,000էն աւելի չէ, և ամբողջ Թուրքիոյ մէջ այլ և այլ գիւղերու և քաղաքներու մէջ ցրուեալ են։ Իրենց հովիւները և քարոզիչները Միսիոնեներէն ամսական կառնուն, և նոցա իշխանութեան տակ են, թէ և երբեմն տեղացիք ևս մաս մը կազմեն քարոզչին ամսականին։ Ինչպէս որ ըսինք ասոնք ամբողջ Թուրքիոյ մէջ ցրուեալ են։ ամեն քաղաքի և գիւղի մէջ մէն մի քիչ կը գտնուին, և ասոնց համար քարոզիչ մը կամ հովիւ մը սահմանած են Միսիոնարք։ Ժողովուրդ կամ եկեղեցի չկայ որ երբեմն իրենց հովուաց կամ քարոզչաց հետ և միշտ Միսիոնարաց հետ ծանր դժտութիւններ և կռիւներ ունեցած չըլլան։ Երբ Միսիոնարք իրենց խելքին կամ հաճոյքին համեմատ փոփոխութիւն մը ընել ուզեն՝ և ժողովուրդը հաճութիւն չի տայ, Միսիոնարք իսկոյն քարոզչին կարգիլեն քարոզելէ և եթէ դպրոց մը ունին կը դադրեցնեն ուսուցանելէ այլաբանական պատճառներով, և շատ անգամ տեղացի հովիւ կամ քարոզիչ Միսիոնարաց կողմը կը բռնեն, քանզի եթէ այսպէս չընեն անմիջապէս իրենք ևս կը զրկուին ամսականէ և թշուառութեան և աղքատութեան կը դատապարտուին։ ասկէ կը հետեւին շատ անգամ ծանր կռիւներ ժողովրդեան, քարոզչին և Միսիոնարաց միջև, բայց որչափ որ այս կռիւները շարունակած են դժբաղդաբար միշտ խեղճ հասարակութիւնն եղած է տուժողը, և իրենց դժուարութիւնքն աւելացած են, քանզի Միսիոնարք ինչ որ ալ լինի երբէք իրենց ընթացքէն չեն շեղեր, թէ և իրենք ալ գիտեն թէ մեծ սխալմունք է իրենց ըրածը։ Բայց Հայ-բողոքական հասարակութեան աւելի խղճալի ուրիշ կէտ մը կայ, այն է՝ նոցա կրօնական գլուխներէն ի զատ Ազգապետներն անգամ Միսիոնարաց ազդեցութեան ներքև լինելը։ այսօր Կ. Պոլսոյ բողոքականաց Ազգապետը Միսիոնարաց մի լոկ վարձկանն է, և կարծես նոցա վստահարան մը՝ նոցա վնասակար գործքերը արդարացնող, որն որ անուղղակի միջոցաւ մեծ պարգևներ կընդունի, Միսիոնարներէն, բայց արդէն հասարակութիւնը կը կեղծուի իւր իրաւունքէն կը զրկուի։ գործերը երեսի վրայ կը մնան, թուառութիւնք կաւելնան, և Միսիոնարաց դիտմունք կ'իրականանան ի վնաս հասարակութեան շահուց, հոգ ընող չկայ, ոչ ազգապետ և ոչ հովիւք կամ քարոզիչք, բաւական է որ իրենք առատ ամսականաւ և անուղղակի պարգևներով հանգիստ ապահով կեանք կը վարեն։ Ահա ընթերցողը կը նայ դատել թէ որ աստիճան է այս ժողովրդեան խեղճութիւնը և թշուառութիւնը։

Հիմա գանք տեսնել Ամերիկեան Միսիոնարաց արդի կացութիւնը։ ասոնք Ամերիկեան Պօրտ ընկերութեան առաքեալներն են, և զրկուած են ի Թիւրքիա աստեղի ժողովուրդը Քրիստոնէութեան դարձնելու, կրթելու և բարձրացնելու համար, և առնը-պատակին համար ամեն տարի մեծ գումարներ կ'ստանան Պօրտ ընկերութենէն, որն որ 110-125000 ոսկւոյ տարեկան եկամուտին զբաղեցնէ մէկ երրորդ մասը կը զոհեն առաքելութեան, բայց մեծ ցաւով կը տեսնենք թէ այս առաքեալներն իրենց բուն պաշտօնն ծառայելէ խիստ հեռի լինելէ զատ, իրենց գալէն առաջ Թուրքիոյ մէջ արդէն գտնուած Բրիստոնէութեան կրթութեան և յառաջադիմութեան վնասարար եղած են։ և այն մեծ գումարները որ Պօրտ ընկերութենէն կընդունին արդարև իրենց հաճոյից և եթէ զոհ կը լինին մեծաւ մասամբ, այո։ աղաղ իրենց և նոյն ժամայն ցաւօք կըսեմք թէ՝ 30 տարիէ հետէ Պօրտ ընկերութեան առաքեալները ի դերև հանած են և իրենց հաճոյից և եթէ զոհած են այն մեծ գումարները որք եթէ բարի նպատակաւ և խնայողութեամբ գործածուէին Թուրքիոյ ժողովրդեան մեծամեծ օգուտներու և չինութեանց միջոց կրնային լինել, և չնորհակալութեան ու երախտագիտութեան վէմ մը հաստատած կը լինէին ամեն Թիւրքիացի անհատներու սրտին մէջ։ բայց աւա՛ղ, Միսիոնարաց ինքնահաճոյ և քըմծին ընթացքը՝ ոչ միայն չնորհակալութեան և երախտագիտութեան վէմ չի հաստատեց Թուրքիացւոց սրտերուն մէջ՝ այլ ընդհակառակն ատելութեամբ և նողկանօք լցուցին նոցա սրտերը թէ առ ինքեանս, թէ առ Պօրտ ընկերութիւնն։ և թէ առաւել կամ նուազ առ ընդհանուր Ամերիկացիս, որն որ երբէք չպիտի կրնայ բուժել մինչև Պօրտի առաքելոց այս երկրէն ամբողջապէս (խիստ քիչ բացառութեամբ) ետ իրենց տեղերը քաշուիլը։ Այս, մեր ժողովուրդը առելութեամբ և նողկանօք լեցուած է նոցա դէմ, առ Միսիոնարս, ըստ որում սոքա իրենց անձնական հաճոյից և եթէ կը զոհեն ի նպաստ խեղճ հասարակութեան հաւաքեալ գումարները, ուղղակի կամ անուղղակի վնասելով տեղական ժողովրդեան շահերը, առ Պօրտ ընկերութիւնն, ըստ որում անհոգ գտնուած է վայելուչ և արժանաւոր պաշտօնեաներ գտնելու առաքելական պաշտօնին մէջ, և կաշխատի իւր առաքելոց յայտնի սխալմունքները արդարացնելու։ առ ընդհանուր Ամերիկացիս որք մինչև ցարդ խաբուած են և աշխատած չեն ինքնակոչ առաքեալներուն պատրանքները տեսնել ինչպէս որ իրենք արժան են ուրիշ ամեն բանի մէջ և ճշմարտութեան և արդարութեան ջատագովներն են։ բայց տակաւին գիտցած չեն որ իրենց ստակով վարձեալ կարգ մը անձինք, յանկարծ ատրանտեան խեղճ ժողովուրդ մը կը կեղեքեն, խռովութեան և անհաւատութեան սերմեր կը ցանեն նորա մէջ, իրենց վրայ «առաքելք Քրիստոսի» տիտղոսը կը ընլով։ Ասոնց վրայօք աւելի ընդարձակօրէն պիտի խօսինք մեր «Միսիոնարք» վերնագրով յօդուածին մէջ։ Հիմա կանցնինք մեր խնդրոյն կարգին տեսնելէ թէ ինչ է Միսիոնարաց արդի կացութիւնը։

Միսիոնարք իրենց առաքելական պաշտօնը կատարելու համար Թուրքիոյ այլևայլ կեդրոն քաղաքներու մէջ իրենց բնակութիւնը հաստատեցին։ և որովհետև իրենք տեղական լեզուն չէին գիտէր, ամսականաւ անձինք վարձեցին, և նոցա միջոցաւ սկսան բողոքական ժողովուրդ մը կազմել՝ այլևայլ միջոցներով, որդարեւ իրենց յարողներուն չատերը հոգւոյ փրկութիւն համոզմամբ, և չատերն ալ զորս չենք կրնար ուրանալ կենաց հացն իւր նիւթական նշանակութեամբ միայն ընդունելին, որ մինչև ցայսօր չատեր այսպէս գտնուիլը, և նոյն իսկ հովուաց և քարոզչաց բազմութիւն մը այս կարգէն լինելը չի կրնար ուրացուիլ։ Ըսելու չի մնանք որ այս վերջինները աւելի կ'գան Միսիոնարաց գործին։

Միսիոնարք երբ այսպէսով քանի մը հազար ժողովուրդ գտան իրենց յարող, անմիջապէս Ամերիկա հրատարակեցին թէ իրենց յանձնուած գործը յառաջ կը տանին, այնպէս որ խելքէ մոքէ վերէ է, և թէ առայժմ 25-30,000ի չափ բողոքական ժողովուրդ մը յառաջ բերած են։ և։ Սոյն միջոցին այլևայլ մեքենայութիւններով բողոքական ժողովուրդը իրենց մայրական եկեղեցւոյն դէմ, և Լուսաւորչական ժողովուրդն ալ բողոքականներուն դէմ գոգուեցին, որ այս դարձուածներով իրենց վերջին նպատակին հանին։ Երբ այս խառնակութեանց մէջ գրեթէ առ ժամանակ մը անկարելի եղաւ երկու ժողովրդոց ի միասին մնալը, Միսիոնարք Հայ-բողոքական հասարակութեան միտքը ձգեցին որ կրնան իրենց մայրական եկեղեցիէն և Պատրիարքարանի իրաւասութենէն բաժնուելով զատ եկեղեցի և զատ ազգապետ և վարչութիւն ունենալ իրենց հովանաւորութեան ներքև, խոստանալով նոյն ժամայն իրենց ամենայն ազակցութիւնը և Եւրոպական դեսպանաց օգնութիւնը նուիրել գործին յաջողութեան համար։ Այն ժամանակի անփորձ և անխոհեմ բողոքականաց մի քանին ալ ասկէ իրենց ապագային մեծ առաւելութիւն և հանգստութիւն նշմարելով, հաւանութիւն տուին Միսիոնարաց խորատին։ որ վերջապէս գործն ի գլուխ ելաւ։ Ի միասս և յանպատուութիւն թէ իրենց և թէ Հայ-Ազգութեան։

Ահա հոս էր միսիոնարաց խորամանկութեան և ճշմարտութեան կեդրոնը։ Այս հիմը հաստատելէն վերջը նոքա կրնային նոքա վրայ իրենց ուզածին պէս չէնքեր շինել, ինչպէս որ ըրին ալ զորս պիտի տեսնենք։ Այս միջոցիս միսիոնարք անմիջապէս տեղեկագրեր դրկեցին և հրատարակեցին յԱմերիկա, թէ՝ նոքա ոչ միայն բողոքական ժողովուրդ մը յառաջ բերած են, այլ նաև բողոքական ազգ մը կազմած են զատ Ազգապետով և զատ վարչութեամբ, և թէ երթալով նա բազմանալու վրայ է, և թէ քիչ ժամանակէն մեծ յոյս կայ որ բոլոր միւս Հայերն ալ լուսաւորուելով, իրենց հովանաւորութեան տակ եղող սոյն նոր Ազգին և եկեղեցւոյն հետ պիտի միանան։ և։ Այս պարագային մէջ յիշեցուցին նոքա, որ առաջադրեալ նպատակին հասնելու համար դրամի պէտք կայ։ խեղճ և անգէտ Ամերիկացիներն ալ Միսիոնարաց ռէֆերտները իրենց առատ նուէրներովը լեցուցին Պօրտ ընկերութեան գանձը, և շուտ մը Թուրքիոյ Միսիոնարաց յատկացեալ գումարներ կրկնապատկեցան և եռապատկեցան։ բայց խնդիրը դարձուած-ք մըն էր միայն, որով միսիոնարք իրենց նպատակին կը հասնէին։ Այս միջոցին Միսիոնարք սկսան ատ և անդ դպրոցներ բանալ, և իրենց Աստուածաբանական դպրոցներէ կրթութիւն առնող պատանիներէ վարժապետներ կանգնել, դպրոցները բարձր և փայլուն պայմաններու տակ կը հրատարակուէին՝ որ արդարև դպրոցասէր անձանց աչքերը կը շլացնէին։ Բայց խնդրոյն կարևորագոյն կէտն է գիտնալ թէ՝ Միսիոնարք իրօք կրթութիւն տարածելո՞ւ և ուսում ուսուցանելու նպատակա՞ւ դպրոցներ կը բանային։ ոչ, Միսիոնարաց նպատակը բոլորովին տարբեր էր։ նոքա կը դիտէին թէ արդեօք ո՞ւր բարգաւաճեալ դպրոց մը կայ, հոն կամ նորա մօտերը ուրիշ դպրոց մը կը բանային և աւելի թերեւ պայմաններով և աւելի շատ ուսում ուսուցանելու խոստմամբ յայտարարութիւններ կ'տարածէին, գաղտնի նպատակ ունենալով որ այն դպրոցը տկարացնեն։ և որովհետև իրենք ամենայն դրամական միջոցներով օժտեալ են, բնակաւորաբար չօգի դպրոցը կը տկարանար, մինչև որ բոլորովին փակի։ (մենք չէինք ուզեր դիտողութիւն մը ընել եթէ այսու ամենայնիւ Միսիոնարք իրենց յայտարարութեանց համեմատ ուսուցանէին։) երբ քովի դպրոցը փակի, ան ատեն իրենց յայտարարութիւնք կը փճանան և խոստմունք ալ կանհետանան և արդէն եղած դպրոցին կիսուն չափ ալ կրթութիւն չեն տար։ Իրենք կրթական գործին օգուտ մը չընելէ զատ արդէն եղածն ալ կը խափանեն։ որուն օրինակները չեն պակաս դժբաղդաբար։

(Շարունակելի)

Հայ-Աւետարանական
Ց--Ռ-Ն Աբեղա-Էֆենտի

ՄԷՔԵԱԹԻՊ

ԷՐՄԷՆԻ ԳԱԹՕԼԻԳ ԳԱՊՐԻԷԼԻ ԹԱՆՁՐ ՄԱՏՏԷՍԻ

Տէրոյ զմեռնոյտ աթիտէքի մէջ թուպ մաթպամաքա իրաալ օլունմաքտը։

Միւէլլիֆ Էֆէնտի,

կաղէթան միւթէպէրիսիդին 1746 նիւմէրօլու նիւսխէսինտէ Էրմէնի Գաթօլիք գապրիսթան մէսէլէի մանիւմէսի վէսիլէսիլլէ տէրճ պույրուլան պէնտէ պու պապտէ մէճլիսի խարէյի թաարիզ էյլէտիկինիզ սրրատա, մէճլիսը մէղքիւր սահմանադրական օլսա իսի, պու եօլտա օլմայանճաղը վէ ազասընն մէճլիստէն սէօքիւմէսի էյճապ էյլէտիկի զէմինաէքի միւթալաաթընըզ խալգն նաղարը տիգգաթընը ճէլալ իթմիշ օլարաք կիպի, պէնտէնիզ տախի նաղարը թէտգիգտէն կէչիրմիշ։

Անճաղ միլլէթին ումուրու մէսալիհինի հիւանի սուրէթտէ թէսվիյէյ մէմուր օլան մէզքիւր վարչական ժողովին խտարէի ումուրա բէխավէթ ու պէթաէթի տէրքեար իսէ տէ, աղասընին ուսում միլլէթին քուէսիյէ իթթիխապ իտիլտիյի, վէ վագրա հէնուզ միսատտաղ պիր նիզամնամէ մէվճուտ տէյիլ իսէ տէ, իբի իւչ սէնէտէն պէրու զրմնէն սահմանադրական պիր սուրէթտէ իտարէ օլունակէլմէքտէ օլտուղու մէշրութիյէթինիդին քէսրէթինտէն վէ եա տիկէր պիր սէպեպէ ունուտուրմուշ օլտուղու իհթիմալի խաթրա կէլմիշ տիր։

Նու հալտէ Վարչական ժողով ադասընն ատէմը իգթիտարը վարիսէ, օ տա քէնտիլէրինէ համիտիվէյիպ, քէնտիլէրինի ինթիխապ իտէն ուսում միլլէթէ համիտիվէյիպ պէտիհի տիր։

Իշպու վարագըմը պիր թարաֆ պիր քէրրէ տախի, մէսուա Բալֆ Միլլրըն վէ Հէլէնին իւզերինէ պագը. տէրունտէն պիր տէրին ա՛հ չէքտի. վէ պիր իքի ատըմ իլէրու սօղրու կիտէրէք, ելինի, Բալֆ Միլլրըն ուսմանտա վազ իյլէտի. վէ,

—Գօսմանտա՛ն էֆէնտի, մուգավէլէմիզի ունութմուշ օրմամալըսընըզ. սէրպէսիյէթ ֆէքմանընըմ, վէ պին ատէտ ինկիլիզ վրասընը ախզ իյլէտիմ. իչիմէ վալիտէնիզին էլմասլարը տա պունտա տըրար, պունդարը տա սիզէ իատէ խէրիմ, տէտի վէ պու սօն սէօզլէրի սէօյլէտիյի սըրատա, ադզը աչըգ պիր էլմաս չըգընը չըգարըպ, Բալֆ Միլլրա թէսլիմ իթտի։

—Մուգավէլէմին սօն նօգթասընա գատար իմրասընա հագրըրմ, տէյի ճէվապ վէրտի կէնճ գօսմանտան։

—Թէշէքքիր իտէրիմ. սիզտէն պաչգա պիր խըտմէթ տահա խմէէրիմ, գօսմանտա՛ն էֆէնտի։ Պիզիմ եուզսյոլը Մորիս էֆէնտիմիզ, քէնտի ավնը էլինտէն գաչըրմըշ օլտուղու իչին մէկտուս օլմուշ տըր. չունքի սէրպէսիյէթ ֆէքմանը եէտիմտէ պուլունտուղգա, արթըգ պէն եաղտա սարրըմասը միւմքինն սէյիլ պիր. ֆագատ պէնիմ տախի ինանիյէթ տուղուլարընտան պիպէէրէ պուլունմատըղմը իստաթ իթմէք իսթէրիմ։ Եուզ պաչը Մորիս էֆէնտիյէ, իրտէ տալանճաղ պիրիսի լազըմ տըր. քէնտիսինէ տէ հագդըսըզլըգ օլմասընը. իչթէ պէնիմ եէրիմէ վէքեալէթէն, քէնտիսինէ պաչգա պիրիսինի թագտիմ իտէճէյիմ քի պու գատար եօրկունլուղլար իլէ հագրըմընը օլտուղու տար աղամը տա պօչատա գալմասընը։

Գաթիլ հայտուտ պու սէօզլէրի սէօյլէտիքտէն սօնրա, թէքրարէն օտաստան տիշարը չըգտը. տիշարտա պիր պաղրըշմա սէսի իշիթիլմէյէ պաշլատը, վէ արտը պիր տաղըգա կէչմէզտէն, մէրգում հայտուտ, տիթրէմէքտէ օլան Մատամ Կրինին գօյունտան թուիմուշ օլտուղու հալտէ, անը չէքիլէ չէքիլէ օտա գարուսունտան իչէրի կէթիրտի, վէ եիզսյալը Մորիսէ խիթապէն,

—Իչթէ էֆէնտի, սանա, էրքէք պիր ճանտարարն եէրինէ, տիչի պիր ճանտարտ կէթիրտիմ, տէտի։ Նէ՞ եարալըմ. չխտիլիք հաղրատա պուլունանը պու տուր, պունունդա գանտատի իթմէյիսինիզ. ֆագատ սիպի թէէմին իսէրիմ քի, պու տախի բէք եաղանտ տիթրըճագ ավարտան տէյիլ տիր. չունքի պիր գաչ տէյիգանլընդն գաթիլէ չէրիք պուլունտուղտան պաչգա, չէքէրճի ճօնսրնն տէյիգանը օղունու տա, պիգդատ քէնտի տիլպէր էլէրի իլէ պօղաղամըշ տըր։

—Եալա՛ն տըր, եալա՛ն էֆէնտի, ինա՛նմայըն, տէյի պաղըրմայա պաչլատը, եիւզունիւն բէնկի պէմպէյաղ քէսիլմիշ օլան տիշի ճանտարտ, եիւզպաչը Մորիսին քէնտի եագասընտան թուիմուսունու կէօրթիւրիւնէ։

—Հա՛հ, հա՛հ, հա՛հ. պունդար իսթինիթագտա սէօյլէնէճէք սէօզլէր տիր, չիմտիտէն եիւրէք թիւքէթմէյէ վէ չէնէ եօրմայա նէ՞ հաճէթ վարտը, տէտի Ուայտմէն, թէքրարէն քէնտի կիւրիւչ սէտաբտը իլէ օտանդն սուրարլարընը էօթիւրէրէք, վէ պատէհու թէքրարէն Բալֆ Միլլրա տէօնիւպ,

—Լն սօն վէ էն միւհիմ մուգավէլէ չարթընըզը իմրա իյլէմէյէ միւսաբաաթ իթմէ՞զմէսինիզ, էֆէնտի, տէյի սիւալ իթտի։

—Իչճա իտէրիմ, մէգբիւր չարթը, պիր տէֆա տահա ալէնէն թէքերրիր իտի, տէտի Բալֆ Միլլրը, պիր ազամէթ իլէ։

—Գօսմանտա՛ն էֆէնտի, պէն սիպին նազը նիշանլընընը, մատմուազէլ Հէլէն Հուայթրօզուն թէվրէֆ իտիրմիշ պուլունտուղու մահէլի պիպէ կէօսթէրիպ, անը սիպին գուճաղդընդա թէսլիմ իթտիրմէք, սիզ տախի, 25 սէնէտէն պէրու հասէտինի չէքմէքտէ օլտուղում էվվատրմը պանա կէօսթէրիպ, անը պէնիմ նալայրզ գուճաղրմա թէսլիմ իտէճէք իտինիզ։

—Իչք աչէ, Թօմաս Ուա՛յլմէն. պէն քէնտի միւրատրմա նայիզ օլտում, սէն տախի քէնտի միւրատընա նայիզ օլ։ Թօմաս Ուա՛յլմէն, իչթէ էվվատրն պուրատա տրը. անը թանը՛, վէ պէքի հէնուզ իւզերինէ պիր հայաթ էսէրի վար իքէն, անը գուճաղլա՛։ Իչթէ 25 սէնէտէն պէրու հասէտինի չէքմէյ օլտուղուն էվվատրն, Թօմաս Ուա՛յլմէն, գուճաղլա քէնտիսինի, տէտի Բալֆ Միլլրը, միւբէտտէր պիր մուգաֆիֆէրիյէթ տէյմէթի իլէ պիր իքի ատըմ իլէրու կէյէրէք, վէ բարմաղը իլէ, Մորթիմէրին ճէսէտինի կէօսթէրէրէք։

Ցիւնեա իւզերինտէ, գտիի նուֆուսատան վէ ճան ատրթմագտան պաչգա պիր քէյֆ տույմագ պիրմէյէն այշագ գաթի, Բալֆ Միլլրը սօն սէօզլէրինի իչթիտիյինտէ, վէ անրն բարմաղը ատրուլուզանա պագարագ, եէրէ սէրիմիշ օլան Մորթիմէրին ճէսէտինէ նազար իթտիյինտէ, պիր սրա պիւսուսիթիւն քէնտիսինի զայլ իթմիշ կիպի կէօրիւնտու. պատէհու, սինիրլէրի չէքիմէքտէ տիր կիպի, ադզը վէ կէօզլէրի չարբըլմայա պաչլատը. նիհայէթ թէքմիլ միւճաուտինի տիթրէթմէքտէ օլան պիր հարքէքէթ միւշահէտտէ օլուռուղ, կէօզլէրի տախի օլ տէրէճէտէ տէչէլի սուրէթտէ պէպիլմէյէ պաչլատըբար քի, բաթլայտաղլարընա չօգ պիր չէյ գալմամըշ կիպի կէօրիւնմէքտէ իտի։

ԷՍՐԱՐԸ ԱԾԳ

ԺԱ.

ԳԱԹԻԼԻՆ ԷՆՃԱՄԸ

(1723 Ն-Դրօտա տէլ-Մ)

Մորթիմէրին ճէնապէսի, սրրթ իւսթիւ կէլմիշ օլտուղունտան, քիլ բէնկի քէսպ իթմիշ օլան ճէմալի պիր էյնէճ միւշահէտէ օլուռմագտա իտի։

Հէլէն Հուայթրօզ, թապիի մէրագընդն զարդանա տայանամայըպ, թէքրարէն պիր իքի ատըմ իլէրուլէ կէլտի, վէ էյիիպ, պիր թարիի օլունամայտաղ տիգգաթլա ճէնապէնին եիւգիւնէ պագը, վէ քէնտիսինէ էօյլէ կէլտի քի, օլ հէնկէամատ, ճէնապէնին տախի կէօզլէրի աչըլըպ, քէնտի եիւսիւնէ պագտըլար։

Հէլէն Հուայթրօզուն վիճուտինէ պիր տիթրէմէ սարը։

Պիր տէֆա տահա ճէնապէնին եիւգիւնէ պագը, պիր տէ տէօնիւպ, քէնտի Բալֆ Միլլրըն եիւգիւնէ պագը։

Նէ՞ հիքմէթ, նէ՞ հիքմէթ. պու իքի ճէմալլէրի պիրիպիրլէրինտէն թէքիրդ իսթպ եանըմամագ իչուն, պիր սատրդ նիշանը գըզ, վէ պիր տէ տաղրդ քէլը եիւրէքլէրի լազըմ իտի։

Ճէնաղէ, պիր տէֆա տահա տիլսէր գըզըն եիւգիւնէ պագմըշ իտի։

Պու իքինճի պագըշ, Հէլէն Հուայթրօզու թէքրարէն պայլամագ տէրճ տիրմէ կէթիրտի, վէ էյէր Բալֆ Միլլը Եէրինտէն ֆիրլանարպ մէրգումէյի գուճաղլամըշ օլմասա իտի, ֆիւսկէսիպ, տիւշարը տէհշէթ օլան գըզ եէրէ սէրիլճէք իտի։

Իքի նիշանլըյար, պիր տէֆա տահա պիրիպիրլէրինէ սարբլարլար, վէ արթընը պու տէֆաքի սարբլըշտա, Հէլէն Հուայթրօզ իչուն, հիչ պիր թէրտաուտ էնկէլի պուլունմամագտա իտի։

Թօմաս Ուայլմէն, գօլարընը խաչվարի կէօյսունիւն իւզերինէ վազ խչիմիշ օլտուղու հալտէ, պիր քէրրէ տէօնիւպ ճէնապէնին իւզերինէ պագը. պիր քէրրէ տախի, մէսուա Բալֆ Միլլրըն վէ Հէլէնին իւզերինէ պագը. տէրունտէն պիր տէրին ա՛հ չէքտի. վէ պիր իքի ատըմ իլէրու սօղրու կիտէրէք, ելինի, Բալֆ Միլլրըն ուսմանտա վազ իյլէտի. վէ,

—Գօսմանտա՛ն էֆէնտի, մուգավէլէմիզի ունութմուշ օրմամալըսընըզ. սէրպէսիյէթ ֆէքմանընըմ, վէ պին ատէտ ինկիլիզ վրասընը ախզ իյլէտիմ. իչիմէ վալիտէնիզին էլմասլարը տա պունտա տըրար, պունդարը տա սիզէ իատէ խէրիմ, տէտի վէ պու սօն սէօզլէրի սէօյլէտիյի սըրատա, ադզը աչըգ պիր էլմաս չըգընը չըգարըպ, Բալֆ Միլլրա թէսլիմ իթտի։

—Մուգավէլէմին սօն նօգթասընա գատար իմրասընա հագրըրմ, տէյի ճէվապ վէրտի կէնճ գօսմանտան։

—Թէշէքքիր իտէրիմ. սիզտէն պաչգա պիր խըտմէթ տահա խմէէրիմ, գօսմանտա՛ն էֆէնտի։ Պիզիմ եուզսյոլը Մորիս էֆէնտիմիզ, քէնտի ավնը էլինտէն գաչըրմըշ օլտուղու իչին մէկտուս օլմուշ տըր. չունքի սէրպէսիյէթ ֆէքմանը եէտիմտէ պուլունտուղգա, արթըգ պէն եաղտա սարրըմասը միւմքինն սէյիլ պիր. ֆագատ պէնիմ տախի ինանիյէթ տուղուլարընտան պիպէէրէ պուլունմատըղմը իստաթ իթմէք իսթէրիմ։ Եուզ պաչը Մորիս էֆէնտիյէ, իրտէ տալանճաղ պիրիսի լազըմ տըր. քէնտիսինէ տէ հագդըսըզլըգ օլմասընը. իչթէ պէնիմ եէրիմէ վէքեալէթէն, քէնտիսինէ պաչգա պիրիսինի թագտիմ իտէճէյիմ քի պու գատար եօրկունլուղլար իլէ հագրըմընը օլտուղու տար աղամը տա պօչատա գալմասընը։

Գաթիլ հայտուտ պու սէօզլէրի սէօյլէտիքտէն սօնրա, թէքրարէն օտաստան տիշարը չըգտը. տիշարտա պիր պաղրըշմա սէսի իշիթիլմէյէ պաշլատը, վէ արտը պիր տաղրդա կէչմէզտէն, մէրգում հայտուտ, տիթրէմէքտէ օլան Մատամ Կրինին գօյունտան թուիմուշ օլտուղու հալտէ, անը չէքիլէ չէքիլէ օտա գարուսունտան իչէրի կէթիրտի, վէ եիզսյալը Մորիսէ խիթապէն,

—Իչթէ էֆէնտի, սանա, էրքէք պիր ճանտարարն եէրինէ, տիչի պիր ճանտարտ կէթիրտիմ, տէտի։ Նէ՞ եարալըմ. չխտիլիք հաղրատա պուլունանը պու տուր, պունունդա գանտատի իթմէյիսինիզ. ֆագատ սիպի թէէմին իսէրիմ քի, պու տախի բէք եաղանտ տիթրըճագ ավարտան տէյիլ տիր. չունքի պիր գաչ տէյիգանլընդն գաթիլէ չէրիք պուլունտուղտան պաչգա, չէքէրճի ճօնսրնն տէյիգանը օղունու տա, պիգդատ քէնտի տիլպէր էլէրի իլէ պօղաղամըշ տըր։

—Եալա՛ն տըր, եալա՛ն էֆէնտի, ինա՛նմայըն, տէյի պաղըրմայա պաչլատը, եիւզունիւն բէնկի պէմպէյաղ քէսիլմիշ օլան տիշի ճանտարտ, եիւզպաչը Մորիսին քէնտի եագասընտան թուիմուսունու կէօրթիւրիւնէ։

—Հա՛հ, հա՛հ, հա՛հ. պունդար իսթինիթագտա սէօյլէնէճէք սէօզլէր տիր, չիմտիտէն եիւրէք թիւքէթմէյէ վէ չէնէ եօրմայա նէ՞ հաճէթ վարտը, տէտի Ուայտմէն, թէքրարէն քէնտի կիւրիւչ սէտաբտը իլէ օտանդն սուրարլարընը էօթիւրէրէք, վէ պատէհու թէքրարէն Բալֆ Միլլրա տէօնիւպ,

—Լն սօն վէ էն միւհիմ մուգավէլէ չարթընըզը իմրա իյլէմէյէ միւսաբաաթ իթմէ՞զմէսինիզ, էֆէնտի, տէյի սիւալ իթտի։

—Իչճա իտէրիմ, մէգբիւր չարթը, պիր տէֆա տահա ալէնէն թէքերրիր իտի, տէտի Բալֆ Միլլրը, պիր ազամէթ իլէ։

—Գօսմանտա՛ն էֆէնտի, պէն սիպին նազը նիշանլընընը, մատմուազէլ Հէլէն Հուայթրօզուն թէվրէֆ իտիրմիշ պուլունտուղու մահէլի պիպէ կէօսթէրիպ, անը սիպին գուճաղդընդա թէսլիմ իթտիրմէք, սիզ տախի, 25 սէնէտէն պէրու հասէտինի չէքմէքտէ օլտուղում էվվատրմը պանա կէօսթէրիպ, անը պէնիմ նալայրզ գուճաղրմա թէսլիմ իտէճէք իտինիզ։

—Իչք աչէ, Թօմաս Ուա՛յլմէն. պէն քէնտի միւրատրմա նայիզ օլտում, սէն տախի քէնտի միւրատընա նայիզ օլ։ Թօմաս Ուա՛յլմէն, իչթէ էվվատրն պուրատա տրը. անը թանը՛, վէ պէքի հէնուզ իւզերինէ պիր հայաթ էսէրի վար իքէն, անը գուճաղլա՛։ Իչթէ 25 սէնէտէն պէրու հասէտինի չէքմէյ օլտուղուն էվվատրն, Թօմաս Ուա՛յլմէն, գուճաղլա քէնտիսինի, տէտի Բալֆ Միլլրը, միւբէտտէր պիր մուգաֆիֆէրիյէթ տէյմէթի իլէ պիր իքի ատըմ իլէրու կէյէրէք, վէ բարմաղը իլէ, Մորթիմէրին ճէսէտինի կէօսթէրէրէք։

Ցիւնեա իւզերինտէ, գտիի նուֆուսատան վէ ճան ատրթմագտան պաչգա պիր քէյֆ տույմագ պիրմէյէն այշագ գաթի, Բալֆ Միլլրը սօն սէօզլէրինի իչթիտիյինտէ, վէ անրն բարմաղը ատրուլուզանա պագարագ, եէրէ սէրիմիշ օլան Մորթիմէրին ճէսէտինէ նազար իթտիյինտէ, պիր սրա պիւսուսիթիւն քէնտիսինի զայլ իթմիշ կիպի կէօրիւնտու. պատէհու, սինիրլէրի չէքիմէքտէ տիր կիպի, ադզը վէ կէօզլէրի չարբըլմայա պաչլատը. նիհայէթ թէքմիլ միւճաուտինի տիթրէթմէքտէ օլան պիր հարքէքէթ միւշահէտտէ օլուռուղ, կէօզլէրի տախի օլ տէրէճէտէ տէչէլի սուրէթտէ պէպիլմէյէ պաչլատըբար քի, բաթլայտաղլարընա չօգ պիր չէյ գալմամըշ կիպի կէօրիւնմէքտէ իտի։

լեզա բնայէթէն տերճիրլէ իհթիրամաթը ֆաիգամէն պկլ միւնասէպէ գապուլ պույուրուլմասը իսթիրհամ գելընմէշ տը։

* * *

6 Մայիս 1883
Պէյ-օղլու

Թէրճ. Լէֆէրը.— Սահիպը մէքթուպա մանէթէէսսիֆ պէյան իսէրիպ քի, եաղմըշ օլսաղը իշպու մէքթուպտա մանթիգ տէնիլէն չէյ մէվճուտ տէյլ տիր։ Զիւնքի էվվէլա, մատամ քի վարչական ժողով ազալարընին բէնէ-էնէ ու պէր-էնէնին տէրքեաբ օլմըշընը իհթիրաֆ իսիյոր, տիմէք քի, պիղ տախի կաղէթանը օլմըշմըշ հալտէ, պու ժողով ազալարընին թէճրիպէքեար օլմասը գէլիր ու իլան էյլէտիկմիշտէ, մէճլիսի խարէյի թարիղ էյլէմէշ օլմայընը, ինա հագգը իլէ պիր լիան գուլլամըշ օլուրուզ։

Սանէն, մուամիլէյհիմ աղալար հէր նէ գատար ճէմաաթընն ինթիհապը իլէ թային օլունալար իսէ տէ, թէֆրիզը գուրա էնասընտա ճէմաաթը իտարէ էյլէմէկէ միգթէտիր զաթլարտան օլուպ էն զիյատ գուրա գաղանան զաթլար իսթիֆա էյլէտիքլէրինտէն, Բաղը Ա-Ն-Ն-Ն (բէյ էքսէրկիէթի) ուսուլի իլզրէ աղ գուրա գաղանան զէվաթ էօնէ կէչիպ աղա նասպ օլունտըլար, վէ պու տէտիկիմիզ իսպաթը գավի Բէֆրէտը Բ-ր-ա գօմիսիօնը թարաֆընտան գուրա գաղանան գուրալարը ատէտինէն իլան օլունմամասը տը։

Գ-ե թէրճ. Լէֆէր Ն. 1666։

Մալիսէն, սահիպը մէքթուպէն «վագբա հէնուզ մուասատտագ պիր նիզամնամէ մէվճուտ տէյլլ իսէ տէ, իքի իլչ սէնէտէն պէրու զրմնէն սահմանադրական պիր սուրէթտէ իտարէ օլունակէմէքտէ օլտուղը՝ մէշղուլիէթինիզին քէսրէթինտէն վէ եա տիկէր պիր սէպէպլէ ունուտըմըշ» ֆրգրասընա ճէվապ օլարագ տերիզ քի, պիդիմ հէր նէ գատար մէշղուլիյէթիմիզ չօգ իսէ տէ, ունութմամագ իչուն գուվվէի հաքըղէմիզ տախի չօգ տը վէ պինէն ալէյհ հիչ պիր շէյի ունութմամըշըզ տը։ Էվվէթ հէնուզ պիր մուսատտագ նիզամնամէ եօգ, լաքին թանդիմ օլունմուշ օլուպ տա հէնուզ մուասատտագ օլմայան նիզամնամէ նէ՞րէտէ տիր, վէ զրմնէն սահմանադրական պիր սուրէթտէ իտարէ օլունույո՞ր նէրէտէ տիր։ Պունլարը աճապա սահիպը մէքթուպ պիղէ կէօսթէրէպիլի՞ր մի։

Բապրէն, մատամ՝ քի վարչական ժողովէն ատէմը իգթիսարը-նը իսթիրաֆ իսէրէք, պու գուսուրը քէնտիլէրինի ինթիհապ իսէրէք տէ՝ ճէմաաթա համի իսէ յոր սահիպը մէքթուպ, չիմսի պիղ տախի սահիպը մէքթուպա սիւսլ իսէրիղ քի, էկէր էրմէնի Գաթօլիք ճէմաաթը (թապրա ա՝ավանդման լուզրէ 3—10 գուրշ պագանան զաթլարը էանի կէչիրմէ քամ օլան մահղուրը պէրթարաֆ իսէլիմ, մահղուր քի ճէօմաաթա համի օլունամամաղ) քէնտիսինին պու խաթաբընը թանըյըպ տա ատէմը իգթիսարը օլան ազալարընն պէհէմէհալին մէճլիսէ չէլիրմէլերի իչուն 200—230 քիշի՝ պիր մահղէը իմզալայըպ, մէրճիրնէ թագտիմ իսէրէք, իճապընընն իճրասընը թալէպ իսէրէր իսէ, պու գուսուրլարընտան ճէմաաթ թէպլիյէի զիմմէթի իթմիշ օլո՞ւր մը օլմադ մը։ Պունլարն հիսապընը իսթէրիզ։

Նէմանիկ քի պու գատար։

ԷՐՄԷՆԻ ԳԱԹՕԼԻՔ ՆԻԶԱՄՆԱՄԷ ՄԷՃԼԻՍԻ

Սէնէ 1881 յուլիս 23 բէնճէնշպէ կիւնիւ Պէյօղլունտա վագը կաթողիկոսարանտա 200 քիշիտէն միւթէճաղուզ աշխարհական վէ 30 գատար բէճապկն հաղը օլտը՝ հալտէ, Գերեզ. կաթողիկոս վէ Բաթրիգ բիւթպէթլու Ազարեան էֆէնտի հաղրէթլէրինին թահթը բիյասէթինտէ ադա օլընմէշ օլան պիր մէճլիսը ումումիտէ վէրիլէն միւթէատտիտ գարարլար մէյանընտա ամթիտքիլէր տախի թահթը գարարա ալընմըշ տը։

4· Նիզամնամէ մէճլիսինէ ըմթամպուլ էհալիսինտէն 10 ադա վէ թաշրատաքի 13 մէրիասալըգտան 13 մէպուս թային օլունաճագ վէ պու 25 քիշիյէ Բաթրիգ հաղրէթլէրի թարաֆընտան 3 տէ բէհապկն իլավէ օլունաճագ տը։

Տիմէք մէղքիւբ մէճլիս 28 ազատէն միւրէքքէպ օլաճագ տը։ Շիմտի ահիպանէ սիւվալ իսէրիզ քի պու 28 ադա ինթիխապ օլտը՞ մը վէ օլտը՞ մը պիր իճթիհատ քի հիչ տէյլլ իսէ 13-14 քիշի հաղը պուլընընը։ Վէ 28 քիշիտէն միւրէքքէպ օլմասը լճապ իտէն պիր մէճլիսին գարարը հիչ տէյլլ իսէ 15-16 ըէյէ միւթէվագգէֆ իքէն, հիչ պիր կիւն 16 քիշի հաղը պուլընը՞ մը։ 8-10 քիշիտէն զիյատ ադա պուլունմասը ճէվապընը ալաճաղըմըզ թապիի օլտըղընտան, պու նիզամնամէ մէճլիսի վէ պու նիզամնամէ վ-ե-ր-ի-ն սայլասպիլիր՞ մի։

Քէղգ տիկէր պիր գարար։

10· Նիզամնամէ մէճլիսի՝ պիր սէնէյէ գատար իքմալը մէմուրիյէթ իտէմէտիկի հալտէ պունուն էսպապը մուհիպլիսինի միլլէթ պէյան իսէճէք տիր։

Թ. Լէֆէր։ Պու կիւն 1883 մայիս 13 թամ իքի թանէ պէհէրի 365էր կիւնտէն 730 կիւն եանի իքի սէնէ կէչտի։ Վէ նիզամնամէ մէճլիսի՝ իքմալը մամուրիյէթ իտէմէտիկի իչուն միլլէթ հիսապ վէրիպ էսպապը մուհիպլիսինի պէյան իսէճէք իսի։

Պէյանէ պիր էսպապը մուճիպլինին Էրմէնի Գաթօլիք ճէմաաթընա պէյան օլունտրընընան պիդիմ՝ խապերիսիզ եօք տը։ Պինատէն ալէյհ իշպու 10ընճը պէնտա իճրա օլունմայաճագ օլուր իսէ, թապիաթը իլէ նիզամնամէ մէճլիսինին ատէմը մէվճուտիյէթինի միւսպիթ օլտուղընտան, ճէմաաթա պու խուսուսը օլսուն պէյան օլունմասը իգթիզա իթմէղ մի։

Շիմտի պալատէքի սահիպը մէքթուպընն «վագբա հէնուզ մուասատտագ պիր նիզամնամէ մէվճուտ տէյլլ իսէ տէ, իքի իչ սէնէտէն պէրու զրմնէն սահմանադրական պիր սուրէթտէ իտարէ օլունակէմէքտէ օլտուղը՝ մէշղուլիէթինիզին քէսրէթինտէն վէ եա տիկէր պիր սէպէպլէ ունուտըմըշ» ֆրգրասընա ճէվապ օլարագ տերիզ քի, պիդիմ հէր նէ գատար մէշղուլիյէթիմիզ չօգ իսէ տէ, ունութմամագ իչուն գուվվէի հաքըղէմիզ տախի չօգ տը վէ պինէն ալէյհ հիչ պիր շէյի ունութմամըշըզ տը։ Էվվէթ հէնուզ պիր մուսատտագ նիզամնամէ եօք, լաքին թանդիմ օլունմուշ օլուպ տա հէնուզ մուասատտագ օլմայան նիզամնամէ նէ՞րէտէ տիր, վէ զրմնէն սահմանադրական պիր սուրէթտէ իտարէ օլունույո՞ր նէրէտէ տիր։ Պունլարը աճապա սահիպը մէքթուպ պիղէ կէօսթէրէպիլի՞ր մի։

Բապրէն, մատամ՝ քի վարչական ժողովէն ատէմը իգթիսարընը իսթիրաֆ իսէրէք, պու գուսուրը քէնտիլէրինի ինթիհապ իսէրէք տէ՝ ճէմաաթա համի իսէ յոր սահիպը մէքթուպ, չիմսի պիղ տախի սահիպը մէքթուպա սիւսլ իսէրիղ քի, էկէր էրմէնի Գաթօլիք ճէմաաթը (թապրա ա՝ավանդման լուզրէ 3—10 գուրշ պագանան զաթլարը էանի կէչիրմէ քամ օլան մահղուրը պէրթարաֆ իսէլիմ, մահղուր քի ճէօմաաթա համի օլունամամաղ) քէնտիսինին պու խաթաբընը թանըյըպ տա ատէմը իգթիսարը օլան ազալարընն պէհէմէհալին մէճլիսէ չէլիրմէլերի իչուն 200—230 քիշի՝ պիր մահղէը իմզալայըպ, մէրճիրնէ թագտիմ իսէրէք, իճապընընն իճրասընը թալէպ իսէրէր իսէ, պու գուսուրլարընտան ճէմաաթ թէպլիյէի զիմմէթի իթմիշ օլո՞ւր մը օլմադ մը։ Պունլարն հիսապընը իսթէրիզ։

Նէմանիկ քի պու գատար։

ԷՐՄԷՆԻ ԳԱԹՕԼԻՔ ՆԻԶԱՄՆԱՄԷ ՄԷՃԼԻՍԻ

Սէնէ 1881 յուլիս 23 բէնճէնշպէ կիւնիւ Պէյօղլունտա վագը կաթողիկոսարանտա 200 քիշիտէն միւթէճաղուզ աշխարհական վէ 30 գատար բէճապկն հաղը օլտը՝ հալտէ, Գերեզ. կաթողիկոս վէ Բաթրիգ բիւթպէթլու Ազարեան էֆէնտի հաղրէթլէրինին թահթը բիյասէթինտէ ադա օլընմէշ օլան պիր մէճլիսը ումումիտէ վէրիլէն միւթէատտիտ գարարլար մէյանընտա ամթիտքիլէր տախի թահթը գարարա ալընմըշ տը։

4· Նիզամնամէ մէճլիսինէ ըմթամպուլ էհալիսինտէն 10 ադա վէ թաշրատաքի 13 մէրիասալըգտան 13 մէպուս թային օլունաճագ վէ պու 25 քիշիյէ Բաթրիգ հաղրէթլէրի թարաֆընտան 3 տէ բէհապկն իլավէ օլունաճագ տը։

Տիմէք մէղքիւբ մէճլիս 28 ազատէն միւրէքքէպ օլաճագ տը։ Շիմտի ահիպանէ սիւվալ իսէրիզ քի պու 28 ադա ինթիխապ օլտը՞ մը վէ օլտը՞ մը պիր իճթիհատ քի հիչ տէյլլ իսէ 13-14 քիշի հաղը պուլընընը։ Վէ 28 քիշիտէն միւրէքքէպ օլմասը լճապ իտէն պիր մէճլիսին գարարը հիչ տէյլլ իսէ 15-16 ըէյէ միւթէվագգէֆ իքէն, հիչ պիր կիւն 16 քիշի հաղը պուլընը՞ մը։ 8-10 քիշիտէն զիյատ ադա պուլունմասը ճէվապընը ալաճաղըմըզ թապիի օլտըղընտան, պու նիզամնամէ մէճլիսի վէ պու նիզամնամէ վ-ե-ր-ի-ն սայլասպիլիր՞ մի։

Քէղգ տիկէր պիր գարար։

10· Նիզամնամէ մէճլիսի՝ պիր սէնէյէ գատար իքմալը մէմուրիյէթ իտէմէտիկի հալտէ պունուն էսպապը մուհիպլիսինի միլլէթ պէյան իսէճէք տիր։

Թ. Լէֆէր։ Պու կիւն 1883 մայիս 13 թամ իքի թանէ պէհէրի

ՄԻԻԹԷՖԻՐԻԳԱ

Ալէմանէանընն Քիէլ շէհրինտէն ալաֆ· մայիս 9ում թապէր վէրիլմիկինէ կէօրէ, Հօլշթէյնտէ ատէհզէթլի վէ երլտրբրմը պիր պօրա գուհուրա կէլիպ, քիւլիյէթլի խարապիյէթի մուճիպ օլմուշ տը։ Երլտրբրմ եիւզինտէն նէօսմատթ, Վեսէլպուրէն, Հէյա, Մէլտորֆ վէ Իձէհօէ նամ մահալէրտէ եանկընար վուգու պուլուպ, իշպու հարիգէրտէ էբէյիճէ տէ նուֆուս թէլէֆ օլմուշ տը։ Բէնէ Զայոնդ նամ կաղէթա՝ երլտրբրմտան եանկընն օրմուշ գրբգ գատար գասապա վէ քէօյ սայմագտա։ Վէ պու ֆէվգէլատէ շիտատէթլի երլտրբրմ սէպէպլիյէ էլպա նէհրինին օ պիր գրբբսընա տա պիր չօգ ֆէլաքէթլեր վագը օլտուղընը պէյան իթմէքտէ տիր։

—

Կամպէթթա նամընա բէքզ օլունաճագ հէյքէլ իչուն Ֆրանսատա շիմտիյէ գատար 130·612 ֆր· 65 սանթիմ իանէ ճէմ օլունմուշ տը։

—

Մըսրրտա Մալիյէ, Բօսթա վէ Ցույունը Ումումկյէ տարէլէրի գաբուսընտա եէրլի ասքէր եէրինէ ինկիլիզ ասքերի գարագօլ պէքլէմէկէ պաչլամըշ օլտըղընը օլ թարաֆտան եաղըյորլար։

—

Բէսսամը մէշհուր Բաֆաէլին Ա-ս-ն վէ Մ-ր-ե-ս սերլէվհալը բէք մէշհուր պիր բէսիմի պու տէֆա Ֆրանսըզ հիւքիմէթի թարաֆընտան իքի եիւզ պին ֆրանգա սաթըն ալընմըշ տը։

—

Թէքիր տաղընտան իշար օլընտըղընա կէօրէ, մահալը մէղքիւբ հապսխանէսինտէ պուլընան քաֆէի մէվգուֆին՝ հապսխանէ պինասընն տլմընտան գաղըտգլարը պիր եօլ վասէթասը իլէ ֆիրար իթմիշլեր տիր։ Մահպուսինը մէրգումէտէն եալընը պիր գաչը թէվգիֆ օլընապիլմիշ տիր։

—

Այսրն վիլայէթինտէ Ուրլա գազասընա պիր սաաթ մէսաֆէտէ վագը իսքէլէ մէվգիֆինէ ատի վէ թէահհիւտլիւ, վէ Գենեա էրէկլիսինէ 6 սաաթ մէսաֆէսի օլան Տիյօլէ նահիյէսինէ ատի վէ թէահհիւտլիւ մէքթուպ նագլ ու թէսաթի օլունմագ իւզրէ բօսթա շիպէլէրի քիչատ օլունմուշ տը։

—

Պաղը տէվարը բէսմիյէտէ բիվայէթ օլունտուղունա կէօրէ, Պուլկարիսթան հիւքիմէթի՝ բէթէրսպուրկտա պիր բօլթիգա մէմուրը նասպ ու իգամէ իթտիրմէք նիյէթինտէ իսի։

—

Եանեատա չէգավէթ եինէ քէսաը շիտատէթ իտուպ, պիր վագբատան պէրու իսի իշիտիմէքտէ օլան Բէտիֆ նամ մէշհուր հայտուտ սէրքէրտէսի պիր թագմ՝ ավէնէ իլէ պու տէֆա եէնիտէն մէյտանա չըգմըշ, վէ Սթավրագա տախի Բարամիթիա շէհրի եագընընընտա կէօրիւնիւպ ժանտարմալար իլէ վուրուշտուգտան սոնրա, իշպու գավկատա պաղը քէօյիւլէր ժանտարմայա մուավէնէթ իթտիքլէրի իչուն, մէրգում՝ վահշի հայտուտ՝ անլէրտէն տէօրթ քէօյլիւ թութուպ օրմանա կէօթիւրմիշ, վէ քէլլէլէրինի քէսէրէք գազգլարա սարլամըշ տը։ Եանեատա Պրաէգա գարիյէսինին մրիթարը իլէ տիկէր պիր իկթիյար քէօյլու տախի Հայտուտլար թարաֆընտան գաթլ վէ վիւճաղարը բարչա բարչա իտիլմիշ տիր։

—

Բաղար կիւնիւ իքի տուպաը գրբրլրպ միւրուր ու ուպուրը միւնգաթի օլան Գարաքէօյ քէօրիւսինին թամիր ու ինչաթը էվվէլքի կիւն քեամիլէն խիթամ պուլուպ, արապալարլա հայվանլաք տախի կէչմէյէ պաչլամըշլար տը։

—

Սէֆարէթլէր եաղլըգ իչիւն Պօղազ իչինէ նագլ իսանէ իթմէյէ պաչլամըշլար տը։

—

Եանեա իլէ կուվէնիձա արասընտա պիր արապա եօլու եարըլմագ վէ Լանեատան տէնիզէ գատար տօղրու պիր թարիգ պուլունագ իչիւն Պապը Ալի 14·000 լիրա թախսիս իթմիշ տիր։

—

Գասսիա կաղէթասընտա օգընատրընա կէօրէ, թաչրճատա իսլամ միւթէպէրանընտան պիրինին իքի օղլու՝ բէտէլլէրինի պաղթա իլէ էօլտիրմիշ օլտըղընտան, կէրէք մէրգուման վէ կէրէք անլէրտէն պիրինին գարբսը թէվգիֆ վէ հապս իտիլմիշլեր տիր։

Իշպու ճինայէթին սէպէպի անլաշըլմամըշ տը։

—

Սըրպ սէֆարէթխանէսի սրքեաթիպի Մ· Թէրխան տիւնքի կիւն Բարիզտէն Սթամպօլա ավտէթ իթմիշ տիր։

—

Բէթէրսպուրկ Օսմանը մասլահաթկիւզարը Էսպագ Գոնսէնսօ պէյ 30լիրա թէդաիւտիգ մաչը թախսիս պույրուլմուշ տը։

—

Ալէմանիանընն Սօֆիա գոնսլօսը օլուպ կէչէն կիւն Տէրսաատէթ կէլէն Մ· Պրանշվիկ՝ էվվէլքի կիւն երինէ մահալը մէմուրիյէթինէ ավտէթ իթմիշ տիր։

—

Պու գըշ հէր նէ գատար Պաղատտտա Միւնթէֆիգ աչիրէթի միւթասը վէճճէլէ իճրաի թասարրուզաթ վէ թասալլութաթ իթմէտի իսէ տէ, գապիլէ սերքէրտէսի Մանսուր բաչա իլէ գարտաչը Նասիր բաչանընն մէղքիւբ աչիրէթլէ չիւպհէլի պիր մուխապէրէտէ պուլընընտրգլարընա չիւբհէ օլունուպ, պու պապտէ իճրաի թահգիգաթ օլունմագտա իսիլ։

—

Օտէսատան պիր ինկիլիզ կաղէթասընա չէքիլէն պիր թէլէկրաֆա կէօրէ, զէնկինէրին, միւրապէհաճլարընն վէ եահուտիլէրին մալլերինի եաղմա իթմէք իչիւն բէսմը թէթէվվիւճատէն իսթիֆատէ օլունմասընը միւպէյյէն Բուսիանընն ճէնուպ թարաֆընտան էհալիյէ պիր թագըմ պէյաննամէլէր նէշը օլունմուշ տը։

—

Պապը Ալի ճանիպլինտէն ապրիլ 28 թարիխլէ սէֆարէթլէրէ կէօնտէրիլմիշ օլան պիր նօթատա, կէմի չէքէն վաբօրլարընն մէմանէքը Շահանէ սէվահիլինէ մէճճուլ ահվալ էշխասը խաֆիէն չըգարարգլարը Պահրիյէ նէզարէթինին թէզքէրէսինտէն միւնֆէհիմ օյտրրը պէյանը իլէ, հարէքէթը մէղքիւբէնին մէնը թէքէրրիւբի զրմնընտա իյճապ իտէնլէրէ իճրաի թէնպիհաթ իտիլմէսի իլթիմաս օլընմըշ իսի։

Էճնէպի տէվլէթլէրտէն էքսէրիսի՝ հիւքիմէթը Սէնիյէնին իշպու իլթիմասընա մուվաֆագաթ իլէ իյճապ իտէնլէրէ թէնպիհաթ իճրա իթմէյէ, վէ պաղը սէֆարէթլէր տախի քէնտի պայրագլարընը համիլ սէֆարինին պու եօլտա հարէքէթ իտիպ իթմէտիրլէրինէ, վէ շայէտ իթմիշլեր իսէ, թաֆսիլաթը նէ սուրէթտէ օլտուղունա տաիր խարիճիկ նէզարէթինտէն իլգահաթ թալէպ իլէմիշլեր տիր։

—

Վիէննատան Մ·ԴԻԿ Բ-ՐԱ չէքիլէն պիր թէլէկրաֆա կէօրէ, Լօրտ Տիւֆրին թարաֆընտան Մըսրը թէնսիպաթընա տաիր թանզիմ օլունան լայէհա՝ ճանիպը տէվլէթը Օսմանիյէտէն թաստիգ օլունմամըշ տը։ Լօրտ Տիւֆրին Վիէննատա վէ Ավսթրիա վէ Մաճարիսթան գանինէթօսընը ճէլպէ ղայրէթ էյլէմիշ տիր։

—

Կէչէն կիւն Ֆէրի քէօյլունտէ իքի գատըն միւնազասա իսէրէք, եէքտիկէրինին սագսը իլէ պաշընը եարմըշ օլտըգլարընտան, իլքիսի տէ թահթը սիւալէ ալընմըշլար տը։

—

Պէյօղլունտա Բում քիլիսէսինտէ գանտիճիլիք իթմէքտէ իքէն պունտան սէքիզ կիւն ագտէմ խըտմէթինտէն պիրա սէպէպ չըգարըմըշ օլան Նիգօլի նամ շախս՝ պունտան քէնտիսինէ եէէս ու քէտէր կէթիրէրէք, տիւն սապահ քէնտիսինի մէղքիւր քիլիսէսինին եիւքսէք բէնէրէսինտէն աշաղը աթմըշ վէ գաֆասը բարչա բարչա օլարագ վէֆալի իթմիշ տիր։

—

Մէրսին իլէ Ադանա արասընտաքի շըմէնտֆէրին քէշֆիյաթընա պիր աղ վագթտան պէրու իպթիտար օլունմուշ օլուպ, քէշֆիյաթը մէղքիւրը քէմալը կէրմի իլէ իլերի կէօթիւրիլմէքտէ տիր։ Քէշֆիյաթը մէղքիւրէնին կէլէճէք յունիս իպթիտարընտա խիթամպուլմասը զրմնընտա սարքը զայրէթ իթմէսի իչիւն Նաֆիա Նէզարէթինտէն մահալլի սէր միւհէնտիսինէ էմր վէրիլմիշ տիր։ Քէշֆիյաթը մէղքիւրէ օ զէմանա գատար խիթամ պուլուր իսէ, օգոստոս գարքընտա եօլարընն թէվվիյէսինէ իպթիտար օլընաճագ տը։

—

Գոմպայտան Սըհհիյէ Նէզարէթինէ վիւրուտ իտէն եէնի թէլէկրաֆարա կէօրէ, գօլէրա իլէթի աղալմագտա իսիլ։

ԻԼԱՆ

Մ· Խրիսթոտուլօ Մօսգօնը Սալը բաղարընտա Զավուշ պաշը նամ մահալտէ վագը օլուպ չէհրիմիզ էհալիսինճէ մալիւմ օլան պոյախանէսի՝ պու քէրրէ թօքխանէտէ Գարու իլինտէ ֆրունը թարաֆընտա պուլունան գասպարը գուրպինտէ 136 նիւմերօլը կէնիչ պինայա նագլ օլընմըշ օլտըղը, վէ մէղքիւր պոյախանէտէ այնի էվրօբա ուսուլի իւզրէ հէր նէվ գումաշլար վէ էլպիսէ վէ թիյլեր ղայէթ ուճուղ ֆիյաթ իլէ պոյանմագտա պուլունտուղու բաղպէթլու էհալիյէ իլան ու իխթար օլընը։

ՎԻԳԹՕՐ ԹԻՐԻՆԿ ՎԷ ՊԻՐԱՏԷՐԼԷՐԻՆ
ՊԷՅՕՂԼՈՒՆՏԱ ՏՕՂՐՈՒ ԵՕԼՏԱ

Օ ԳԱԹՐ ՍԷՂՕՆ Նամբյալ

վէ 503—511 նումէրօլար իլէ մուրագամ քիչատ իթտիքլէրի Եէնի մաղազա։

ԲԱՂԱՐԼԸԳ ԵՕԳ

Մէղքիւր մաղազատա երքէք վէ չօճուգլար իչիւն հազը բուպարար սաթըլըրը կիպի, էօլչիւ ալընարագ ըսմարլամա էլպիսէ տախի եարբլը։ քէղգ գատընար իչիւն տախի հէր նէվի ըսմարամա էսվապ տիքիլիր։ Մաղազի մէղքիւրտէ էնվաի մօտա մալլար վէ պէյաղ թագըմը տախի ֆիրուխթ օլունուր։

ՖԻՅԱԹ ԲԷՐ ԷՀՎԱՆ ՏԻՐ

Զէր։—Ըսմարլանան բուպարար 24 սաաթ զարֆընտա քէսիլիպ, պէհիլիպ տիքիլիր։

Օտանընն տէրուենինտէ, հիչ պիր մալլուգ էսերի պուլունմամագտա տըր կիպի, սոն տէրէճէսէ տէրին պիր սուսլուգ հիւքմ իթմէքտէ, վէ պլէթիւն հապրուենուն կէօզլէրի, Ուալլամէնին իւզէրինտէ մէրքէպլէնմիշ պուլունմագտա իսի։

Խապիս հայտուտ, մէղքիւր բաթլամագ տէրէճէսինտէ պէօյիւմիշ կէօզլէրի իլէ, Մօրթիմէրին ճէսէտինէ պիր միւտտէթ տիր տիր պագտըգտան սոնրա, Ֆուրթունանընն էլինտէ էյլէնճէ օլմուշ պիր ազամ կիպի, թէքմիլ վիւճուտի իլէ իլերու կէրի սալանմայա պաշլատը։ Վէ արթըդ քէնտի մէֆրէթ եիւքլէրինի թաշրմայա իպթիտարլարը գամամըշ օլան տիպլէրի դըբըլարագ, պիր շէյնանէ գուրբունունտան վուրուլմուշ ճանավար կիպի, տէհշէթի պիր նիտա իլէ, էվլատընը ճէսէպի իւզէրինէ տիւշտիս։

«Ա՜հ, էվլատըմ, էվլատըմ» նիտասը իչիթիլմիշ իսի։

Հայտուտ գաթիլ, պիր պէշ տագըշա գատար, պիղդամ քէնտի էլի իլէ վուրուլ էօլտիւրմիշ օլտուղու իչիւն իքթիսսար իլէ ալամայա գալթիսարը պուլունմայան տէհշէթլի կէօզլէրի պիւսպիթիւն գան բէնկի քէսպ իթմիշ օլտուղու հալտէ, անընքիւլ քէսիլմիշ տիրպէր ճէմանինէ պագարագ, եիւրէք բարալարընը միղտանլար պըրագմայա պաշլատը։

«Ա՜հ էվլատըմ, սէնիմ էվլատըմ. եիրմի պէշ սէնէ սէնին հասրէթինն իլէ էրիտիքտէն, վէ էվլատըմ օլտուղունու պիրմէյէրէք պու գատար վագթի սէ-նինէ եաշատագտան սոնրա, թամ էվլատըմ՝ սէյէրէք սէնի գուճաղըմնն իչինտէ սրգմայա նայիլ օլաճաղըմա անճագ եիրմի տէօրթ սաաթ գալարաղ, սէնի քէնտի էլիմ իլէ թէլէֆ իտէճէք, վէ ֆիմոի, սէնին ճէսէտինի գուճաղլայաճագ իմիիմ. . . :»

Սէֆիլ հէրիֆ, տահա չօգ էյլէր սէօյլէյէճէք իսի։

Ֆագաթ պիր հալ վագը օլտու քի, պիր շիմշէք զարբը կիպի, անընն նութգունու գաթ իթտի։

Թօմաս Ուալլամէն, սուս օլմասը իլէ պէրսպէր, պիսթիւն վիճուտի իլէ, չէտիտ սուրէթտէ տարբրը։

Ճէնաղէ, կէօրիւնիւ աչըղ, քէնտի եիւրիւնէ պագմըշ իսի։

Պիր արա, Մօրթիմէրին տուտագլարը տախի օյնասը։

(Ցիկ-4)

ՍԱՐՐԱՖԻՑԷ

ԷՎՐՕՊԱ ՊՕՐԱՆՍԸ

Լօնտրա 24 Մայիս ·

Ինկիլ· էսկամը Ինկ· Լիր·	101- 5/16
Օսմ· էսկամը աչքլոր	11-11/16
» » գաբանոը	11- 5/8
Իսթիգրաղ 65	14- 3/8
» 69	12- 1/4
» 71	73- 1/2
» 72	23- 3/4
» 73	11- 3/8
Օսմանլը Պանգաոը	21- 1/8
Բուսիա իսթիգրաղը	33- 1/8
Մլսլը տուլ· մութա հրատ	73-
» իսթիկազը	94- 7/8
Տարա Սանիէ (Մլսլը)	72- 1/4
Ռօշիլա իսթիգրաղը (Մլսլը)	97-
Մաճարիսթ· էսկամը 1877	102- 1/8
Գամպիօ Բարիզ 3 այ վատ	-

Բարիզ 24 Մայիս

Ֆրանս· էսկ· 3 % Ֆր·	30-20
» » % 5	109-30
Օսմ· էսկամը աչքլոր	11-90
» » գաբանոը	11-35
Իսթիգրաղ 65 Ֆր·	72-
» 69	-
» 73	57-
Բուսիլի չըմէնտըֆէրի	56-62 1/2
Օսմ· Պանգաոը	735-
Գրէտի Լիոնէ	575-
Գրէտի Ֆոնսիէ	1531-25
Լիոն ագսիոնը	1430-
Սուէզ ագսիոնը	2535-
Բուսիա 5 % 1877	94-1/4
Իթալիա էսկամը	92-90
Սպր Ֆոնտ· մութա հրատ	372-50
Մաճարիսթան էսկամը	103-7/8
Եունան 6 % 1879	422-50
Գամպիօ 3 այ վատ	25-28

Վիէննա 24 Մայիս

Լօնտրա իւզէրինէ գամպիօ	120-30
Բուսիլի չըմէնտըֆէրի	26-20

ԳԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՆՍԸ

Էսկ· ուսմ· տիւն ագչ· գաբ·	13-
Պու սապահ աչքլոը	13-
Մլսլը մութահրատ· գաբ·	30-15
Պու սապահ աչքլոը	30-10
Իսթիգր· 63 (մութօն)	77-
» 65	71-30
» 69 (բինար	62-
» 72 (Պօնտիւ Թրէ·)	22-
» 73	58-50
Բուսիլի չըմէնտըֆէրի	37-25
Ագչէ Քայիզի	9-
Բէբօր Ղրշ·	-
Հէվալէսիզ »	40-

ՊԱՆԳԱ ԱԳՍԻՕՆԼԱՐԸ

Գրէտի ժէնէրալ	6-38
Օթամպոլ պանգաոը	8-10
Օսմէրէ ժէնէրալ	4-35
Թրամվայ	3-30

ԱԳՋԵԼԷՐԻՆ ՖԻԾԱԹԸ

Օսմ· լիրասը 100 ղրշ·տան	Ղ· Բր·
Պէյազ մէճիտիէ Քարագը	108-10
Մէթալիք »	101-30
Գեզիք »	103-15
Ալթըլըգ »	103-20
Գագըր »	700-
Գայմէ	1020-
Ինկիլիզ լիրասը	110-
Ֆրանսըզ ալթունը	37-35
Բօլ	39-35
Գրէմից ալթունը	51-20
Գարպոն գայմէսի	09-15

ԻԼՄԱԹ

غنية اللغات

Մէարիֆ Նէզարէթի միֆէթթիշ-լէրինէն

ՇԵԻԽԻՐԻ ՎԷ ՄԻՐՈՒՑԷԼ ԱՇՃԵԱՆ ԷՖԷՆԴԻԼԷՐԻՆ

Սայ ու հիմմէթկյէ մէյսանը ինթիշրէ չրգան

ՖԻՐԱՆԸՐՃԱՏԱՆ ԹԻՒՐԳՃԷԳԻ ՂՈՒՆԵԼԷԹ-ԻԻ-ԼՈՒՂԱԹ

Նամ լուղաթ քիթապլրնրն Թապի ու Նաշիրի

ԴԱՐԵԳԻՆ ՊԱՂՏԱՏԼԵԱՆ

ԶէՒՀէ ճէ-ղէ Ռէշ օլ-Ռոս-

Լսէրը մէգքիւրը Թէքմիլի 40 եա 45 ճիւղ Թալամին օլունմուշ իսէ տէ, հավի պուլունտուղու լուղաթին մանալարը վէ միսալլէրին քէսրէթինտէն պու Թախմինին եանլըշ վէ իշպու էսէրին 60 ճիւղէ եանի 120 ֆօրմայա պալիվ օլաճաղը անլաշըլտըղընտան, ապօնէ պէտէլի տախի պէրվէճհը ամի թէպտիլ օլունմուշ տրը։

Տէրասատէթի իշին	75	ղրշ·
Վիլայաթի	» 100	»
Պէհէր ճիւղի	» 2	»

Ապօնէ եաղըմագ իսթէյէնլէր Տէրասատէթտէ Զագմագ ճըլարտա Ցակոբեան խանընտա Ն· 13 Արամեան մաթպասանա միւրաճաաթ իթմէլի տիրլէր։

էվգաֆը Հիմայուն մէճլիսը իտարէսինտէն կէլէն իլան.

Խաղինէի էվգաֆը Հիմայունճա միւպայասանա լիւզում կէօրիւնէն 19000 քիւսուր գրյէ բուզնը դէյիթ՝ չէհրը հալը Բումինին 16ընճը բազար երթէսի կիւնիւ միւնագասա իտիլէճէկինտէն, իթասընա Թալիպ օլան Թիւճճարրն նիմունէլերիյլէ պէրապէր եէվմը մէգքիւրտէ էվգաֆը Հիմայուն մէճլիսը իտարէսինէ կէլմէլերի իլան օլունուր։

11 մայիս 99 3—1

ՊԷՅՕՂԼՈՒՆՏԱ

ԻՆԿԻԼԻԶ ԷՃԶԱԽԱՆԷՍԻ

ԷՃԶԱՃԸ Ն· Վէ Ժ· ԳԱՆԹԻԻՔ ԿԻՐԱՏԷՐԼԷՐ

ԿԷՕՅԻՒՍ Վէ Իտրար Եօլլարընրն Էմրաղընա չիֆա վէրմէք իւզրէ

ԹՕԼԻԻ ՊԱԼՍԱՄԻՆՏԷՆ ՄԻԻՐԷԳԻԷՊ ԳԱԹՐԱՆ ՍՈՒՅԸ

Իշպու Գաթրան Սույու հէր մէմլէքէթին աթըպպասը Թարաֆընտան Թահսին ու Թավսիֆ օլունմագտա տրը։ Թօլի պալսամինի հէր սընրգ էհալի Թարաֆընտան խսիմալ օլունմագտա վէ ֆահտէսի կէօրիւմէքտէ տիր։

Գանծիւք պիրատէրէրին Թօլիւ Պալսամինիյէ եաթըզլարը Գաթրան Սույունընն կիւզէլ պիր տատը օլուպ, պիր չօգ մսրպպարա տա պիրապիր տիր։ Կէօյիւս խասթալրը, Թրգնէֆէս ագճիյէր իւֆիւնէթի, նէզլէ, գրզրլ էօքսիրիւք, սիտիք զօրու, մէսանէտ Թաշ, իլթիհապ վէ սաիր պու կիպի էմրաղը միւխթէլիֆէյէ գարը մէգքիւր Թօլիւ Պալսամինիյէ եաբլան Գաթրան Սույբէք եարար օլուղընտան, պիլմիւմէ աթըպպա Թարաֆընտան մուալիճէի մէգքիւրէնին ախզ ու խթիմալ էքիտէն Թավսիյէ օլունմուշ տրը։

(Սուլու վէ իշէ կէչմէզ գունտուրա պոյասը)

Իշպու պոյա՝ ֆիրճա գուլանմագսըզը պիր սիւնկէր վասէթասըյա գունտուրայա սիրթիլէրէք գունտուրայը բէք կիւվէլ բարասըը, վէ հավա հէր նէ տէ սլա պու բարլագլըգ պիր հաֆթա սիւրբէր։ Պու պոյա՝ չիզմէ, բսթին, հաչա գարըլարը վէ սիկէր հէր նէվի մէշին վէ վիտէլատան մամուլ էշեա իշիւն էն Թէմիզի, էն ալասը վէ էն ուճուզը տրը։

ՆԻՈՒՊԻԸՆ ՕՃԼ ԲԱՍԹ ՊԷԷԲԻՆԿ (Եաղլը պոյա)

Պու պոյա Թէնէքէ գութու իլէ սաթըլմագտա օլուպ, ատի գունտուրա պոյայարընտան բէք իւսթիւն տիր, գունտուրայը տահա դիյատէ բարլատը, վէ ազ ֆրրչա սիւրիւլիւր։ Մէգքիւր պոյա գութուտա տայիմա սուլու հալտէ տիր։

Մէգքիւր խալիս ՆՈՒՊԻՍ. ՊՕՅԱՏԸՆԸՆ ԹԻՒՐԲԻՒ ԲՈՒՄԱՆԻՍ վէ ՊՈՒԼԿԱՐԻՍԹԱՆ իշիւն Թօրտան ֆիրուսթընա ատէնթէ վէ վէքիլ

ԷՏՄԸՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆԱ

Գալաթատա Եիւքսէք Գալտրրըմտա Թէրգի սօգաղընտա Վօյվոտա մէր· քէզի իթթիսալինտէ 95 վէ 97 նուամէրօլը Ինկիլիզ Մաղազասը։

ՄԱՆԱՍԼ ՀԷՐԻՄԵԱՆ ՎԷ ԱԼՅՕՆՍ ՖԱՊՐԻ

ՀԷՐ ՊՕՅՏԱ ՔԷՍԻԼՄԻՇ

ԵԱԳԱՃԱԳ ՕՏՈՒՆ

ՄԱՀԱԼԻՆԷ ԹԷՍԼԻՄ ՕԼՈՒՆՄԱԳ ՇԱՐԹԸ ԻԼԷ

ՕՏՈՒՆ ՔԷՕՄԻՐԻՒ ՎԷ ՄԱՏԷՆ ՔԷՕՄԻՐԻՒ

Տէբօղլիթօսը՝ Ֆընտըգլըտա Քէբէսթէճի օսգաղընտա սահիլը պահրտա վէ Գայըշ-Տաղը սույընընն տէբօղլիթօսը գուրպինտէ Ն· 11տէ տիր·

Մէգքիւր մաղազա՝ պու սէնէ Բումի սպոստոս պիրէ գասար մէյլ օտուրնընն պէհէր չէքիսի մահալինէ թէսլիմ օլունմագ շարթը իլէ 23 դրուշա սաթըլատաղընը վէ անտէն սօնրա թապիաթը իլէ ֆեյթալրը արթաճաղընը Պէյօղլու, Բանկալթի, Գալաթա, Պէշիքթաշ վէ Օրթաքէյ էհալիսինէ իլան իթմէքէ քէսպը իհթիսար էյլեր։

Պէյօղլու միշիմէրիլէր՝ քէնտիյէրինէ սուհուլլէ օլմագ իւզրէ Պէյօղլունտա Անտրէա շարշըսընտա Պիգանս նամ շըգմազ սօգաղտա Մ· Ա· Ֆապրիին խանէսինէ տախի սիրարը կէօնտէրէպիլիրլեր։

Զեյլ· —Սիրարը վուգու պուլան մահալ պիր էյիճէ թարիֆ ու խյզահ իտիլմէլի տիր։

Մ· ՀՈՎ ՈՒԱՐՏԸՆ ՄԻԻՃԷՏՏԷՏԷՆ ԻՀՏԱՍՔԷՐՏԷՍԻ ՕԼԱՆ

ՍԻՄԲԼԷՔՍ

ՆԱՄ ՕՐԱԳ ՄԱՔԻՆԱՍԸ

Ահէնթէսի Սթանպօլտա, Ղալաթատա Եօրկանճըար սօգաղընտա վագը 70 նուամէրօ իլէ մուրագգամ

ՄԱՔՍԹԱՋ ՎԷ ՑԱՎԱՀԱԵՆԹԷՍ

ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՊԻՐԱՏԷՐԼԷՐԻՆ

մաղազասը օլուպ, Թաշրալարտա Զիֆթճիլէրի ԲԷԲ ՊԷՕԲԻՒԲ ՊԻՐ ԳՕՂԱՑԷԼԸ իսմի իլէ մալիւմ օլան իլանընը զիյրինտէ մուհարրէր պուլունան զէվալի տրը։

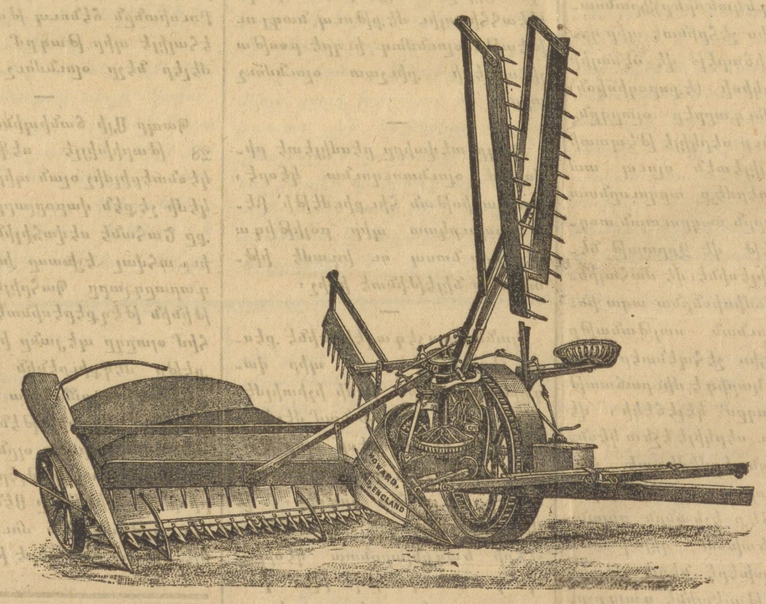

Իշպու գուվվէթլի, ֆագաթ խաֆիֆ, իլէ եարար, վէ սարպ վէ պոյրը եէրլերտէ տախի իլէմէեէ սալհ օլան ՕՐԱԳ մաքինասը, չիֆթիկէրին Թալէպի իւզէրինէ պու քէրրէ Հովուարա մարիֆէթիլէ իհատա օլունուպ, մուսթաֆէյէ ադէմէ իսմ իլէ միշ պուլունտուղու օրագտան ֆարգը տրը։ Չիւնքի պու չիմտիքի մաքինանընն՝ Թահրիք վասէթա օլարագ տէմիրտէն վէ պիր պուչուգ արշընա եագէն պէօյիւքլիւքտէ տէօքմէ հէսիմ պիր Թէքէրլէյի վար տրը։ Եան Թարաֆընտաքի Թէքէրլերի տահա պէօյիւճէք օլուպ, տիւզ հիհէթինտէ պուլունան վէ ախշամտան մամուլ օլան Թարաֆտան Թէֆրիզ գրլընրը։ Իշպու մաքինա՝ տրաթլերինէ հիչ պիր Թէպէտարիսթա վէ պիր Թագրմ հարէքեթա լիւզում կէօրիւլմէքսիզին, սթուզ սանթիմէթրս եիւքսէքլիքտէ, եանի պիր պուչուգ գարրը պօյունտա օլան վէ պիր խայը տիւգլիքտէ եայրլմըշ պուլունան եէչիլ մահսուլատը տախի քէսիպ պիրէպիլիր։ Պու հիհէթլէ սամանընն գըյմէթի օլմայան վէ հայվանաթա եէմ օլմագ իւզրէ սեազլարը ալթնա պըրագրլմասը ատէթ օլան եէրլերտէ իշպու մաքինանընն իտարէէ բէք չօգ ֆայիտէսի վար տրը։

Մաքինանընն Թէզկեահը դայէթ կէնիշ օլուուղունան, պէօյիւճէք պիր պուղտայ տէմիրթին Թաչրեսպիլիր։ Պու հիհէթլէ տախի պուղտայը տէմէթ եարմագ ատէթ օլմայան մահալլերտէ պունուն մուհասէնաթը նագապիլի ինքեար տրը։

Իշպու օրաղընն Թարագլարը՝ մաքինասը գուլանանընն քիսմիէնէ եէտիրտէ օլմաղը, իսթէտիի կիպի պուղտայ տէմէթլերինի Թօրլատապիլիր։

Մաքինասը Թահրիքէ վասէթա օլան պէօյիւք Թէքէրլէկին, տէմիր Թագըմլարընն, վէ չարխլարընն չէրիքտէն մամուլ օլան տիշլերի սաեէսինտէ, Թօրագլարը էյրի պիւրիւ վէ չուգուր օլան, վէ պինաէն ալէյհ մաքինալարը բէք մաղպութ օլմասընը իշիւն ասլը էտէվաթ իշլէմէեէն արագիլէրտէ, իշպու մաքինա բէք ալա իշ կէօրէպիլիր։ Պիր քիչի՝ իշպու էէսիմ մաքինասը գէյայճա գուլանապիլիր։

Կէչէն ալնէ պու մաքինանընն Թէհրիգէսի Ատանա վիլայէթինտէ իհրա օլունուգաա, էհլի զէրչա Թարաֆընտան ֆէվկալատէ բաղտպէթ պուլմուշ վէ պիր խայլի մաքինա տահրն ալնմըշ տրը։

Պիր չիֆթ պէյկեր, էօքիւղ, եախսա գաբըր իլէ պու մաքինա բէք գօլայ գուլանընըլապիլիր։

Զիատէ մալիւմաթ ալմագ իսթէյէն՝ պէր վէհհի պաշա Սթանպօլտա ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՊԻՐԱՏԷՐԼԷՐ Գումանիասընա, վէ Թաշրալարտա միւմիլէյհիւմա Պիրատէրլէրին մէմուրլարի օլան զէվաթա միւրաճաաթ իտէպիլիր։

Սըրարբլար՝ օրագ վագթինէն ագաղլի 2 այ էվվէլ օլմալը տրը։

Ադըրլըգը 400 էսկի օգգա օլտուղու հալտէ, ֆիյաթը 50 Օսմանլը լիրասը տրը։

ԽԸՏԻՎ ԻՅԼ ԲՕՍԹԱՆ ՎԱԲՕՐԼԱՐԸ ԻՏԱՐԷՍԻ

ՏԷՐՕԱՏԷԹՏԷՆ ԻՍԿԷՆՏԷՐԻՕՅԷՆ ՎԷ ԻՍԿԷՆՏԷՐԻՕՅԷՆ ՏԷՐՕԱՏԷԹԷ

ՀԱՅԹԱՏԱ ՊԻՐ ՔԷՐԲԷ ՏՕՂՐՈՒՏԱՆ ՏՕՂՐՈՒՅԱ ԻՇԼԷՐ

ՍԹԱՄՊՕԼՅԱՆ ՀԱՐԷՔԷԹԻ

Հէր ըրբինէ օթլանըրը վուգու պուլուր, վէ Զանագ Գալէ, Միթիլլի, Իզմիր վէ Բիրէյէ օղրար։

ԻՍԿԷՆՏԷՐԻՕՅԷՆ ՎԻՒՐՈՒՏԻ

Հէր բազար երթեսի օթլանըրը վուգու պուլուր, վէ 4 պուչուգ կիւն իճրաի սէյիահաթ իտէր։

Մէ-լանուլի— Բօշէէ գաբատանընն սիւմար օյուուղու ՇԱՐԳԻՅԷ վաբօրը՝ ալաֆ Մայիսին 30ընճը չարշէնպիհ կիւնիւ էօյլէնտէն սօնրա ալֆրանկա սաաթ 3տէ հարէքէթ իտէճէք տիր։

Եօյճու իլէ էմթաա նավլաունը վէ սայիր մալիւմաթ ալմագ իսթէյէնլեր ԱԳամպօլտա Պաղչէ գաբուսընտա Ահմէտ Բաթիմ բաշա խանընտա վագը չիրքէթը մէգքիւրէնին իտարէխանէսինէ միւրաճաաթ իթմէլի տիր։

ԻՏԱՐԷԻ ՄԱԽՍՈՒՍԷ Վ ԱԲՕՐԼԱՐԸՆԸՆ,

ՎԱԳԹԸ ՀԱՐԷՔԷԹԼԷՐԻ

Իշպու 1883 Մայըընը 15ինճի բազար կիւնիւնտէն իթթիպարէն

ԱՏԱԼԱՐ ԹԱՐԻԳԻ

ԵԷՎՄԻՑԷ ՍԷՖԷՐԼԷՐ

Ատալարտան սոպանլըը Քէօքէրլեր

Մր·	Տէ·
11	15 Գ· Ատա, Հէյպէլի, Գուրկազ, Գրընալը
12	— Բէնտիք, Գարթալ, Գ· Ատա, Հէյպէլի, (Պէյիւք Ատատան 12 45տէ)
1	45 Պէյիւք Ատա, Հէյպէլի, Գուրկազ, Գրընալը
7	45 Բէնտիք, Գարթալ, Գ· Ատա, Հէյպէլի, Գուրկազ, Գրընալը

Քէօքէրլերտէն Ատալար Գէլէնլէր

2	— Գրընալը, Գուրկազ, Հէյպէլի, Գ· Ատա, Գարթալ, Բէնտիք
8	30 Գրընալը, Գուրկազ, Հէյպէլի, Գ· Ատա
9	45 Հէյպէլի, Գ· Ատա, Գարթալ, Բէնտիք
10	45 Գրընալը, Գուրկազ, Հէյպէլի, Գ· Ատա,

ԲԱԶԱՐ ԿԻԻՆԼԷՐԻ

Ատալարտան Քէօքէրլեր

11	— Գ· Ատա, Հէյպէլի
11	30 Բէնտիք, Գարթալ, Գ· Ատա, Հէյպէլի, Գուրկազ, Գրընալը
7	— Բէնտիք, Գարթալ, Գ· Ատա, Հէյպէլի, Գուրկազ, Գրընալը, Գասրքէօյ
10	— Գ· Ատա, Հէյպէլի, Գրընալը

Քէօքէրլերտէն Ատալար

1	30 Գասրքէօյ, Գրընալը, Գուրկ, Հէյպ, Գ· Ատա, Գարթալ, Բէնտիք
2	30 Գրընալը, Հէյպէլի, Գ· Ատա
10	— Գրընալը, Գուրկազ, Հէյպէլի, Գ· Ատա, Գարթալ, Բէնտիք

ՀԱՅՏԱՐ ԲԱՇԱ ԹԱՐԻԳԻ

Իշլէ-ղընտէրէ էօրնէրը-գրիւ-ղրէ

ԵԷՎՄԻՑԷ ՍԷՖԷՐԼԷՐ

Քէօքէրլերտէն

Մր·	Տէ·		
12	35	Իզմիտէ կիտէն	գաթ· Ն·. 2
2	30	Պիրա Թէսսաֆիֆ*	
7	30	Կէպզէյէ կիտէն*	» 4
10	33	Բէնտիկ կիտէն*	» 6

Հայտար Բաշտան

1	35	Բէնտիքտէն կէլէն	գթ· Ն·. 1
3	40	Կէպզէտէն կէլէն	» 3
8	45	Պիրա Թէսսաֆիֆ	
11	5	Իզմիտէն կէլէն	» 5

(*) Իշպու սէֆէրլեր բազար կիւնլերի Ֆէնէր պաղչասինէ կիտէն գաթարլարա միթէսսաֆը տրը։

ԳԱՏԸ ԲԷՕԲ ԹԱՐԻԳԻ

ԵԷՎՄԻՑԷ ՍԷՖԷՐԼԷՐ Քէօքէրլերտէն	Գուրբէտէն	ԲԱԶԱՐ ՍԷՖԷՐԼԷՐԻ Քէօքէրլերտէն	Գուրբէտէն
Մր· Տէ·	Մր· Տէ·	Մր· Տէ·	Մր· Տէ·
11 30	11 30	12 —	12 —
12 15	12 15	1 —	1 —
1 —	1 —	2 —	2 —
1 45	1 45	3 —	3 —
2 30	2 30	4 —	4 —
3 15	3 15	5 —	*4 45
4 15	4 15	6 —	6 —
5 30	5 30	9 —	9 —
8 30	8 30	10 —	*10 —
9 15	9 10	11 —	11 —
10 —	10 —	12 —	*12 —
10 45	10 50	— —	—
11 30	11 20		
12 —	12 —		

ՄԱԳՐԻ ԲԷՕԲ ԹԱՐԻԳԻ

ԵԷՎՄԻՑԷ ՍԷՖԷՐԼԷՐ

Մ-էրէ-էօ-ուն Քէօքէրլերտէ

Սապահ

11 15 Մագրիքէօյ, Սամաթիա, Գումգարու

1 15 Մագրիքէօյ, Սամաթիա, Գումգարու

Մ-էրէ-էօ-ուն Քէօքէրլերտէ

Աքշամ

9 45 Մագրիքէօյտէն տօղրու քէօրիւյէ

Քէօքէրլերտէն Մ-էրէ-էօ-ուն

Սապահ

12 15 Տօղրու Մագրիքէօյիւնէ

Աքշամ Քէօքէրլերտէն

8 45 Գումգարու, Սամաթիա, Մագրիքէօյ

11 15 Գումգարու, Սամաթիա, Մագրիքէօյ

ԲԱԶԱՐ ԿԻԻՆԼԷՐԻ

Մ-էրէ-էօ-ուն Քէօքէրլերտէ

Սապահ

12 15 Մագրիքէօյ, Սամաթիա, Գումգարու

Մ-էրէ-էօ-ուն Քէօքէրլերտէ

Աքշամ

9 45 Մագրիքէօյ, Սամաթիա, Գումգարու

Քէօքէրլերտէն Մ-էրէ-էօ-ուն

Սապահ

2 — Գումգարու, Սամաթիա, Մագրիքէօյ

Քէօքէրլերտէն Մ-էրէ-էօ-ուն

Աքշամ

11 — Գումգարու, Սամաթիա, Մագրիքէօյ

(*) Իշպու սէֆէրլեր Ֆէնէր պաղչասինէ կէլէն գաթարլարա միթէսսաթը օլմագ իւզրէ Հայտար բայրաղլարաճագ տրը։

Քէօրբիւ վէ իսկէլէ մէմուրլերի այնէն պիլէթ սպուպ պիլէթ եէրինէ բարա տրմպարը քիւլլէնէ մէմուրլարը, միթէքճարլերի պէր մուհիպը Թաքսիքէօրիւտէն ագիմէթլէրինտէ պիլէթլէրինի իսկէլէնէն վէ հինը ավանթլէրինտէ Գասը գարիյէսի իսկէլէնինէն մաստա վարօրլար տէրուինտէ պիլէթլէրինի ալմպարը միւբէրճա տրը։

Ագշամպարը քէօրբիւտէն սաաթ 9,45տէ Ատալարա վէ սաաթ 11,15 վէ 12տէ Գասրքէօյիւնէ հարաքէթ իտէն վաբօրլարա ճիւրմի պէօյիւք վէ եօլճուլարը իգամ իտեր տէրճէտէ օլան եիւք վէ էշեա գասպուլ օլունմայաճագ տրը։

Թէհլիքէտէն հազիր օլունմագ իշիւն տիւման օլտրը գէման հէր վաբօր պուլընարը նօղթատա թէվազգուճ իտէճէկի կիպի, պօրա վէ ֆուրթունա միւնասէպէթիլէ պու սէֆէրլեր իհրա օլունմագ իսէ, պու պապտ եօլճուլարը պիր շէյ սեզդիրմէյէ հազլարը օլամպայաճագ տրը։